БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 157 (19.533). ● 1986 йил 6 июль, якшанба ● Баҳоси 3 тийин.

Кеча Тошкентда ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи сессияси ўз ишини тамомлади

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986—1990 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган, беш йиллик йиллари, Ўзбекистон ССР министрликлари, давлат комитетлари, Қорақалпоғистон АССР, областлар ва Тошкент шаҳри бўйича батафсил баён қилинган, КПСС XXVII съезди қарорларига ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишларига мувофиқ ишлаб чиқилган Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган Давлат плани тасдиқлансин.

2-модда. Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган Давлат планининг қуйидаги асосий кўрсаткичлари белгилансин:

(1985 йилга нисбатан процент ҳисобида)

	1986 йил	1987 йил	1988 йил	1989 йил	1990 йил
Ҳосил қилинган миллий даромад	105,0	110,7	115,4	120,4	127
Саноат маҳсулоти — жами	104,8	109,4	114,9	120,8	128
шу жумладан: ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш	104,8	109,3	114,3	119,5	125
истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш	104,9	110,0	116,5	124,6	136,8
Республика хўжаликлари ҳамда иттифоқ-республика министрликлари ва идоралари бўйича давлат томонидан марказлаштирилган тартибда капитал маблағлар	109,3	112,6	116,6	123,1	125,1
Меҳнат унумдорлиги: саноатда*)	103,0	106,3	110,0	113,9	118
қурилишда*)	103,0	105,5	108,2	111,0	114
Республика қарамоғидаги давлат корхоналари ва ташкилотларининг хўжалик фаолиятидан олинадиган фойда	106,1	114,1	122,3	132,2	144,7
Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар	101,1	102,6	104,3	106,0	108,0
Давлат ва кооператив савдоси чакана товар обороти (алкоголли ичимликларни сотиш бу ҳисобга кирмайди)	107,4	115,3	121,0	126,8	133,4

1986—1990 йилларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг ўртача йиллик ҳажми аввалги беш йилликдагига нисбатан 16 процент кўпайтирилсин. Қишлоқ хўжалигининг ижтимоий секторида меҳнат унумдорлигининг ўртача йиллик даражаси беш йиллик мобайнида 14 процент оширилсин.

3-модда. Социал тараққиёт ва халқ фаровонлигини ошириш юзасидан КПСС XXVII съездида қабул қилинган программани бажариш мақсадида ўн иккинчи беш йилликда:

ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини ўстириш асосида ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 10,3 процент, жамоат хўжалигида колхозчиларнинг меҳнат ҳақи 14 процент ошиши таъминлансин;

ижтимоий истеъмол фондларини 22,5 процент ошириш, ишлаб чиқариш ва социал-демография проблемаларини ҳал қилишда уларнинг ролини кучайтириш таъминлансин;

аҳолига пулли хизмат кўрсатиш ҳажми 1,7 баравар кўпайиши таъминлансин;

умумий саҳни 34,5 миллион квадрат метр ҳажмида уй-жойлар қуриб, фойдаланишга топширилиши таъминлансин. Уй-жой қурилиши сифати оширилсин, аҳолининг уй-жой шароитлари яхшилансин.

КПСС XXVII съезди томонидан тасдиқланган СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишларига мувофиқ ўн иккинчи беш йилликда халқнинг турмуш даражасини юксалтириш тадбирлари амалга оширилсин, шу жумладан:

халқ хўжалигининг ишлаб чиқариш тармоқларида босқичма-босқич, зарур шарт-шароитлар яратилишига ва ресурслар ахтариб топилишига қараб, асосан бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳисобидан ишчи ҳамда хизматчиларнинг тариф ставкалари ва мансаб окладлари оширилсин;

ўқитувчилар ва халқ маорифидаги бошқа ходимларнинг иш ҳақини ошириш юзасидан ўн биринчи беш йилликда бошланган тадбирларни ўтказиш тугаллансин;

соғлиқни сақлаш, маданият ва олий мактаб ходимларининг иш ҳақлари босқичма-босқич ошарила бошлансин;

илмий-тадқиқот муассасалари, конструкторлик, технология ва лойиҳа ташкилотлари ходимлари иш ҳақининг янги техникани ва илғор технологияни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этишдан олинадиган самарага боғлиқлиги кучайтирилсин;

аввало машинасозликда иккинчи ва учинчи сменаларда ишловчи ишчи ва хизматчиларни моддий рағбатлантириш кучайтирилсин, корхоналар ва ташкилотларнинг маблағлари ҳисобидан бу ходимларга имтиёз ва афзалликлар бериш кенгайтирилсин;

ойига 80 сўмгача бўлган иш ҳақидан олинадиган солиқлар бекор қилинсин ва ойига 80 сўмдан 100 сўмгача иш ҳақидан олинадиган солиқлар камайтирилсин;

ёш болали оналарга болани тарбиялаш учун қисман ҳақ тўланадиган отпуска муддати боласи бир ярим ёшга етгунча узайтирилсин, айни вақтда уларга боласи икки ёшга етгунча ҳақ тўланмайдиган қўшимча отпуска олиш ҳуқуқи берилсин;

ишловчи аёлларнинг туғишдан олдинги отпуска муддати 56 календарь кунидан 70 календарь кунигача ва бемор болани боқиш юзасидан ҳақ тўланадиган отпуска муддати 14 кунгача узайтирилсин;

моддий жиҳатдан кам таъминланган оилаларга нафақа тўлашда нафақа тўланадиган болаларнинг ёши 8 дан 12 ёшга етказилсин;

мактабгача тарбия муассасаларида овқатга қилинадиган харажатларнинг нормалари оширилсин, 3 ёшгача бўлган болалар бепул дори-дармонлар билан таъминланадиган бўлсин;

келин-куёвлар никоҳ рўйхатидан ўтган пайтдан бошлаб бир йил мобайнида кичик оилали граждандардан олинадиган солиқ бекор қилинсин;

ишчи ва хизматчиларнинг қарилик ҳамда инвалидлик пенсияларининг, боқувчисидан жудо бўлганлик юзасидан тўланадиган пенсияларнинг минимал миқдорлари, шунингдек колхозчиларга илгари тайинланган пенсиялар оширилсин;

қишлоқ жойларда доимий яшайдиган ва қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ бўлган пенсионерлар учун белгиланган нормаларнинг 100 проценти миқдорида пенсия тўлаш жорий қилинсин; болаликдан инвалид бўлганларга тўланадиган нафақалар миқдорини кўпайтириш ва уларнинг турмуш шароитларини яхшилаш тадбирлари амалга оширилсин;

Улуғ Ватан уруши инвалидларининг госпиталларида, туғруқхоналарда, марказий, шаҳар ва район касалхоналарида овқатлар ва дори-дармонлар билан таъминлаш нормалари, шунингдек амбулатория-поликлиника муассасаларида дори-дармонлар билан таъминлаш нормалари оширилсин;

кексалар ва инвалидлар интернат-уйларида овқатлар, дори-дармонлар ва бошқа эҳтиёжлар учун сарфланадиган харажатларнинг нормалари оширилсин;

давлат ички заёмларининг пулини қайтариш давом эттирилсин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети мазкур чора-тадбирларни СССР Министрлар Совети томонидан белгиланган муддатларда ўтказишни таъминласин.

Меҳнатга ҳақ тўлаш системасининг самарадорлиги оширилсин, ходимларни мукофотлаш миқдорлари уларнинг меҳнат улуши билан пухтароқ боғлансин, текисчилик элементлари қатъиян тугатилсин, ишдаги камчилик ва нуқсонлар учун моддий ҳамда маънавий жавобгарлик кучайтирилсин. Бажариладиган ишларнинг мураккаблиги ва шароитларини ҳисобга олиб, халқ хўжалиги тармоқлари бўйича, шунингдек меҳнаткашларнинг турли категориялари бўйича иш ҳақи миқдорларининг ўзаро нисбати яхшилансин.

Инженерлар меҳнатининг нуфузи оширилсин. Мастерлар, технологлар ва конструкторларнинг роли ҳамда обрў-эътибори кўтарилсин, улар меҳнатини ва ишга ижодий муносабатини моддий ва маънавий рағбатлантириш кучайтирилсин.

Халқ маорифи, маданият, соғлиқни сақлаш муассасаларининг моддий-техника базаси изчиллик билан ривожланиши ва мустаҳкамланиши ҳамда аҳолига социал-маданий хизмат кўрсатиш ишининг яхшиланиши таъминлансин.

4-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Қорақалпоғистон АССР, областлар; шаҳарлар ва районларда иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган планлари ишлаб чиқилишини таъминлаш вазифаси топширилсин.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган беш йиллик планлари тўғрисида қарорлар қабул қилиб, уларда область территориясидаги бутун хўжаликни ривожлантиришнинг энг муҳим кўрсаткичларини ҳисобга олсинлар.

5-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижрокоми:

а) КПСС XXVII съезди тасдиқлаган СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишларига ҳамда ушбу Қонунга асосланиб, ҳар бир бирлашма, корхона, ташкилот беш йиллик йиллари бўйича батафсил баён қилинган беш йиллик планларини тузиб чиқишни таъминласинлар;

б) экономикани ривожлантириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва социал вазифаларни рўёбга чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларни бажариш тадбирларини амалга оширсинлар.

Беш йиллик планни амалга ошириш жараёнида фан-техника тараққиёти ютуқларини кенг жорий этиш, ишлаб чиқариш потенциалидан интенсив фойдаланиш, тежамкорлик режимини кучайтириш, ёқилғи, энергия, хом ашё, материалларни оқилона сарфлаш, иккиламчи ресурсларни хўжалик оборотига жалб этиш, ишлаб чиқаришни ва бошқарувни ташкил этишни такомиллаштириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш асосида социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш таъминлансин;

в) ўз қарамоғидаги бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг беш йиллик план топшириқларини бажариши устидан қаттиқ контрол ўрнатсинлар, беш йилликнинг биринчи йилидан бошлабоқ аниқ, тиғиз иш маромини, халқ хўжалигининг барча бўғинларида давлат, план ва меҳнат интизомининг мустаҳкамланишини, социалистик мусобақанинг ҳамма формалари кенг қулоч ёйишини таъминласинлар.

6-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР министрликлари ва идоралари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари хўжаликни бошқариш системасини тубдан қайта қуриш, хўжалик юритиш механизмининг фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга таъсирини кучайтириш, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ҳар бир бўғини иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, меҳнат коллективларининг ташаббуси ва социалистик омилкорлигини ривожлантириш юзасидан КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифаларни бажаришга қаратилган амалий тадбирларни рўёбга чиқарсинлар. Бошқарувнинг иқтисодий методларига қатъият билан ўтиш, хўжалик ҳисобини чуқурлаштириш, ўз-ўзини пул билан таъминлаш принципларини янада кенг қўлланиш асосида бирлашмалар ва корхоналарнинг хўжалик мустақиллигини кенгайтириш таъминлансин. Бошқарувнинг ташкилий структуралари изчиллик билан такомиллаштириб борилсин, хўжаликни бошқариш аппаратини соддалаштириш ва арзонлаштиришга эришилсин, айни вақтда мазкур аппарат фаолиятининг самарадорлиги оширилсин.

7-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССР Олий Совети План-бюджет ва бошқа доимий комиссияларининг Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган Давлат планига оид Хулосасида баён этилган таклиф ва мулоҳазаларни, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлисида депутатлар киритган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси О. САЛИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1986 йил 4 июль.

*) Республика территорияси бўйича комплекс планда аниқлик киритилади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлиси тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

5 июль куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи сессияси ўз ишини давом эттирди. Эрталаб соат 10 да учинчи мажлис очилди.

«Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонунининг қандай бажарилаётганлиги ҳақида» Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — республика Давлат агросаноат комитетининг раиси **И. Ҳ. Жўрабеков** доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда депутатлардан **А. Ҳабибуллаев** (391-Пахтаобод сайлов округи), **М. В. Алимов** (401-Охунбобоев сайлов округи), **Х.-Г. Тен** (436-«Партия ХХ съезди» сайлов округи), **В. А. Жонибеков** (52-Красноармейский сайлов округи), Гидрометеорология ва табиий муҳитни контрол қилиш бошқармасининг бошлиғи **Н. Н. Аксарин,** депутатлардан **Ҳ. К. Камолов** (4-Чўпонота сайлов округи), **Б. Асророва** (313-Сиёб сайлов округи) қатнашдилар.

Олий Совет «Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонуни қандай бажарилаётганлиги ҳақида» бир овоздан қарор қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи сессиясида умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш қандай бораётганлиги тўғрисида депутатларнинг сўрови юзасидан кўрилган чора-тадбирлар тўғрисида республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **С. У. Султонова** республика Министрлар Совети номидан ахборот берди.

Бу масала юзасидан Олий Совет тегишли қарор қабул қилди.

Олий Совет баъзи доимий комиссиялар составига ўзгартишлар киритди.

Депутат **В. А. Антонов** Агросаноат комплекси комиссиясининг раиси қилиб сайланди. У План-бюджет комиссиясининг раиси вазифасидан озод этилди. Депутат **Ш. Ҳожимуродов** План-бюджет комиссиясининг раиси қилиб сайланди.

Депутат **А. И. Фозилбеков** Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг раиси қилиб сайланди. У Энергетика комиссиясининг аъзоси вазифасидан озод қилинди.

Депутат **Р. Ҳ. Абдуллаев** Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиясининг раиси қилиб сайланди.

Депутат **Б. А. Алламуродов** Ёшлар ишлари бўйича комиссиянинг раиси қилиб сайланди.

Депутат **Т. Ф. Қодирова** Хотин-қизлар меҳнати ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари комиссиясининг раиси қилиб сайланди. У Халқ маорифи ва маданият комиссиясининг аъзоси вазифасидан озод қилинди.

Депутат **Д. А. Усатов** Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **С. И. Стрижнев** Мандат комиссиясининг аъзоси қилиб, депутатлардан **Ю. В. Курочкин** билан **О. Г. Айдаков** План-бюджет комиссиясининг аъзолари қилиб, депутат **Ж. М. Жонибеков** Энергетика комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **Н. И. Гусаков** Агросаноат комплекси комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **Н. Ё. Ғойибов** Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **А. Ғ. Мухторов** Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **А. Маҳмудов** Савдо ва маиший хизмат комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **Э. А. Ризаев** Уй-жой-коммунал хўжалиги комиссиясининг аъзоси қилиб, депутат **Г. Г. Неклесса** Ёшлар ишлари бўйича комиссиянинг аъзоси қилиб сайланди.

Депутат **М. И. Иброҳимов** Ўзбекистон ССР ҳукуматининг аъзоси этиб тайинланиши муносабати билан Ёшлар ишлари бўйича комиссиянинг аъзоси вазифасидан озод қилинди. Депутат **Е. А. Айтмуротов** республика Давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари қилиб тайинланиши муносабати билан Агросаноат комплекси комиссиясининг раиси вазифасидан озод этилди. Депутатлардан **С. Ғаниева, Н. В. Ким, Ш. Х. Қосимов**ларнинг илтимосига биноан улар Хотин-қизлар меҳнати ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари комиссиясининг, Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиясининг, Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг раислари вазифаларидан озод этилдилар.

Сўнгра депутатлар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Л. Ш. Бекқулбекова**нинг Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Фармонларини тасдиқлаш тўғрисидаги докладини тингладилар ҳамда тегишли қонун ва қарорларни қабул қилдилар.

Шу билан ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи сессияси ўз ишини тамомлади.

ЮКСАК МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

5 июль куни ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг катта группасига тантанали вазиятда СССР орден ва медаллари топширилди. Улар ўн биринчи беш йиллик топшириқларини ва социалистик мажбуриятларини бажаришда эришган муваффақиятлари учун шу мукофотларга сазовор бўлдилар.

Тошкент тракторсозларининг маданият саройида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов юксак мукофотларни топширди. «СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг пардозловчиси В. М. Харитоновага Ватаннинг олий мукофоти — Ленин ордени топширилди.

«СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори И. Х. Мусинга ва шу бирлашма фрезерчиси С. Юнусовга Октябрь Революцияси ордени топширилди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА РЕСПУБЛИКА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КОМПЛЕКСИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЮЗАСИДАН СОВЕТ ВА ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети шуни қайд этадики, КПСС XXVII съездининг қарорлари, партиянинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга қаратилган йўли Ўзбекистон меҳнаткашлари томонидан якдиллик билан қўллаб-қувватланди ва маъқулланди. Улар ишлаб чиқаришни интенсивлаш соҳасида белгиланган планларни амалга оширишга актив киришдилар. Меҳнат коллективлари ижодий ташаббус ва новаторлик кўрсатмоқдалар, меҳнатни ташкил этишни, техника ва технологияни такомиллаштириш, хўжалик юритишнинг иқтисодий методларини жорий қилиш юзасидан қимматли , таклифлар киритмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми, СССР Олий Советининг бешинчи сессияси, ўн иккинчи беш йиллик планларини муваффақиятли бажариш ва ошириб бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдириб юбориш тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи меҳнаткашларига Мурожаатномаси меҳнатдаги ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги активликни янада жўш урдириб юборди.

Республика давлат ҳокимияти олий органининг ушбу сессиясида қабул қилинган Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган плани эндиликда Ўзбекистон ССР Қонунига айланди. Унда экономика ва социал соҳадаги чуқур ўзгаришларнинг, ғоят йирик илмий-техникавий ва хўжалик вазифаларини рўёбга чиқаришнинг, интенсивлаш ва самарадорлик сари туб бурилишнинг конкрет программаси белгилаб берилган. Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, республика халқ депутатлари маҳаллий Советлари, министрликлари ва идораларининг асосий вазифаси — ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш негизида социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришдан, беш йиллик плани топшириқларини минимал деб билиб, хўжалик қурилишининг барча участкаларида, ҳар бир тармоқ, корхона, хўжаликда уларнинг ошириб бажарилишига эришишдан иборат, деб ҳисоблансин.

Ана шу мақсадда социалистик мусобақани, омманинг ташаббускорлигини бутун чоралар билан авж олдириш асосида фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш, ишлаб турган корхоналарни техника билан тубдан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш, ресурсларни тежаш сиёсатини амалга ошириш, меҳнатни ва бошқарувни ташкил этишни такомиллаштириш, давлат, план, меҳнат интизомини изчиллик билан мустаҳкамлаб бориш, инсон омилининг ролини ошириш ҳисобига экономикани интенсивлашнинг қўшимча ички резервлари қидириб топилсин.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, республика министрликлари, давлат комитетлари ва идораларига, бирлашмалар ва корхоналарга қуйидагилар топширилсин:

— уларнинг кундалик фаолиятларида меҳнат коллективларининг куч-ғайратларини беш йиллик план топшириқларини бажариш ва ошириб бажаришга сафарбар этиш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигининг тўхтовсиз ўсиб боришини таъминлаш асос қилиб олинсин;

— раҳбарлик услуби ва методларининг тубдан қайта қурилиши таъминлансин, ҳамма ерда хўжалик юритишнинг янги шароитларига ўтилсин, асосий ишлаб чиқариш бўғинларининг юксак самара билан ишлаши учун барқарор имкониятлар яратилсин, уларнинг мустақиллиги кенгайтирилсин ва пировард халқ хўжалик натижаларига эришиш учун масъулияти оширилсин, бюрократизм ва қоғозбозликка кун сайин барҳам бериб борилсин;

— фан ва техниканинг энг замонавий ютуқлари асосида халқ хўжалиги техника жиҳатидан тубдан реконструкция қилинсин. Ҳар бир тармоқда. корхоналар ва бирлашмаларда ишлаб чиқаришни муттасил янгилаб боришнинг аниқ программаси ишлаб чиқилсин;

— қўл меҳнатини қисқартириш, технология жараёнларини механизациялаш ва автоматлаш, ишлаб чиқариш қувватларининг тўла куч билан ишлашини, ишлаб чиқаришнинг бир маромда боришини таъминлаш, маҳсулот етказиб бериш интизомини, тежамкорлик режимини мустаҳкамлаш юзасидан таъсирчан чоралар кўрилсин. Ҳамма корхоналар ва бирлашмаларда иш жойлари аттестациядан ўтказилсин ва рационализация қилинсин, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантириш яхшилансин, илғорлар тажрибаси актив жорий этилсин ва кенг ёйилсин;

—капитал қурилишга муносабат тубдан ўзгартирилсин, бутун қурилиш комплекси янги индустриал ва ташкилий даражага кўтарилсин. Тамомланмаган қурилишлар ҳажми бутун чоралар билан камайтириб борилсин, капитал маблағлар ишга тушириладиган объектларга тўплансин, лойиҳалаш ишида тартиб ўрнатилсин, меҳнатни ташкил этишнинг бригада формалари ривожлантирилсин, ишларнинг сифати, қурилишларнинг кичик механизация воситалари, асбоб ва ускуналар билан таъминланиши яхшилансин, кучлар оқилона тақсимлансин, меҳнат аниқ ташкил этилсин;

— бутун эътибор беш йилликнинг социал программасини оғишмай амалга ошириб боришга қаратилсин, халқ истеъмоли молларининг хили бутун чоралар билан кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин, ҳамма ерда аҳолининг уй-жой-маиший шароитлари яхшилансин;

— барча меҳнатга лаёқатли аҳолини ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этиш соҳасидаги комплекс программа қатъият билан амалга оширилсин, меҳнат ресурсларидан юқори самара билан фойдаланилиши таъминлансин.

3. Республика Давлат агросаноат комитетига:

— халқ хўжалигини ва аҳолини озиқ-овқат ҳамда қишлоқ хўжалик хом ашёси билан таъминлаш ишларининг даражаси оширилсин, агросаноат комплекси барча бўғинларининг иқтисодий жиҳатдан уйғун ишлашига эришилсин, вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциалининг самарадорлигини ошириш;

— қишлоқ хўжалиги ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларнинг янада барқарор ривожланишига эришишга фан-техника тараққиётининг таъсири кучайтирилсин, ҳамма жойда интенсив технологиялар ўзлаштирилишига, чинакам хўжалик ҳисоби асосида коллектив пудрати ривожланишига, ишлаб чиқаришнинг барча босқичларида маҳсулот нобуд бўлишини камайтиришга эътибор бериш;

— агросаноат комплекси системасида иқтисодий методлар кенг қўлланилишини таъминлаш, колхозлар, совхозлар, бошқа корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятига билар-билмас аралашишдан воз кечиш, хўжасизлик ва исрофгарчиликка қатъий барҳам бериш вазифалари топширилсин.

4. Республика халқ депутатлари маҳаллий Советларига қуйидагилар топширилсин:

— бошқаришда демократик асосларнинг янада мустаҳкамланиши тўғрисида, Советлар ижрокомлари, бошқа давлат органлари фаолиятида аниқлик ва оперативликни ошириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб борилсин, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик, масъулиятсизлик ва бюрократизм кўринишларига қатъият билан барҳам берилсин, бошқарув аппарати ишининг меҳнаткашлар томонидан контрол қилинишининг барча формаларидан самарали фойдаланилсин;

— ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ҳамда қонунларни амалда қўлланиш, ҳуқуқ-тартиботни, социалистик мулкни қўриқлаш, совет гражданларининг қонуний манфаатларини муҳофаза қилиш билан алоқадор бўлган бошқа органлар кадрларининг жавобгарлиги кучайтирилсин, судлар ишининг самарадорлиги кескин оширилсин, Советлардаги, корхоналар ва ташкилотлардаги юридик хизматларнинг хўжалик муносабатларида қонунчиликни, давлат ва шартнома интизомини янада мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолияти такомиллаштирилсин;

— маҳаллий Советлар қабул қиладиган қарорлар лойиҳаларининг аҳоли томонидан муҳокама қилиниши практикаси такомиллаштирилсин; демократияни ривожлантиришнинг бошқа воситаларидан: гражданларнинг йиғилишлари,

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА РЕСПУБЛИКА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КОМПЛЕКСИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЮЗАСИДАН СОВЕТ ВА ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

сайловчиларнинг наказлари, матбуот, радио, телевидение, меҳнаткашларнинг хатларидан, жамоатчилик фикрини аниқлашнинг барча воситаларидан яхшироқ фойдаланилсин;

— меҳнат меъёри билан истеъмол меъёри устидан контрол кучайтирилсин, меҳнатсиз даромадлар топишга қарши муросасиз кураш олиб борилсин, текинхўрлик, социалистик мулкни ўғирлаш, порахўрлик фактларига принципиал баҳо берилсин;

— халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришнинг комплекс программаси сўзсиз бажарилиши таъминлансин, мана шу ғоят муҳим вазифани ҳал қилишга ҳар бир район, тармоқ, меҳнат коллективлари қўшаётган ҳисса оширилсин;

— уй-жой қурилиши ва уй-жой фондини реконструкция қилиш кўлами ошириб борилсин, кооператив ва якка тартибда уй-жой қуриш бутун чоралар билан рағбатлантирилсин, уй-жойларни тақсимлаш практикаси яхшилансин;

— умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳоти изчиллик билан амалга ошириб борилсин, таълим ва тарбия ишининг самарадорлиги ошишига қатъият билан эришилсин, ёшларни мустақил ҳаётга ва меҳнат қилишга тайёрлаш масалаларига доимий эътибор берилсин;

— соғлом турмуш тарзи қарор топтирилсин, соғлиқни сақлаш яхшилансин, оммавий физкультура ва спорт, туризм ривожлантирилсин, одамларнинг бўш вақти сермазмун ўтиши таъминлансин, ичкиликбозликка ва алкоголизмга қарши кураш бўшаштирилишига йўл қўйилмасин;

— оилани янада мустаҳкамлаш, ота-оналарнинг болалар тарбияси учун жавобгарлигини ошириш, аёлларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаб, оналарнинг меҳнат қилиш ва ижтимоий фаолиятда актив қатнашишига имконият яратиб бериш юзасидан қўшимча чоралар кўрилсин;

— уруш ва меҳнат ветеранлари ҳақида кун сайин ғамхўрлик қилиб борилсин, уларнинг хўжалик ва ижтимоий-сиёсий ҳаётда янада кенг иштирок этишига ёрдам берилсин;

— қабул қилинаётган қарорлар ва планларнинг амалда ижро этилиши устидан контрол кучайтирилсин, ишларнинг аҳволи объектив таҳлил қилинсин, вазият, раҳбарларнинг фаолияти реалистик баҳолансин, бутун ташкилотчилик иши сиёсий вазифалар даражасига кўтарилсин.

5. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига ўзига бўйсунувчи органлар фаолияти устидан контролни яхшилаш, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг регионлар иқтисодий ва социал жиҳатдан комплекс ривожланишини таъминлашдаги, ўз территорияларида жойлашган ташкилотлар фаолиятини уйғунлаштириш ва контрол қилишдаги масъулиятини ошириш вазифаси топширилсин.

6. Ўзбекистон ССР Олий Советининг доимий комиссиялари зиммасига республика министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари, бирлашмалар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўн иккинчи беш йилликнинг иқтисодий ва социал ривожланиш планларини қандай бажараётганликлари устидан мунтазам контрол қилиб бориш вазифаси юклатилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети халқ депутатлари Советлари, давлатнинг барча бошқарув органлари, Советларнинг депутатлари, республика меҳнаткашлари партиянинг XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми қарорларини рўёбга чиқаришда фаол қатнашадилар, ўн иккинчи беш йиллик топшириқлари муваффақиятли бажарилишини таъминлайдилар, деб қатъий ишонч билдиради.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
О. САЛИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1986 йил 4 июль.

ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ ТЎҒРИСИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИНИНГ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — республика Давлат агросаноат комитетининг раиси депутат И. Ҳ. ЖЎРАБЕКОВ доклади

Депутат ўртоқлар! Шу кунларда мамлакатимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС XXVII съездига фикран қайта-қайта мурожаат этмоқдалар. Съезднинг тарихий қарорлари совет халқини навбатдаги беш йилликка ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган равшан ҳаракат программаси, буюк коммунистик бунёдкорлик программаси билан қуроллантирди. Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонуни қандай бажарилаётганлиги ҳақида ушбу сессияга киритилган масалани биз айни мана шундай нуқтаи назар билан кўриб чиқишимиз керак. Чунки гап аслини олганда одамларнинг соғлиги тўғрисида, мамлакатимизнинг миллий бойлигига нисбатан авайлаб, тежамкорлик ва омилкорлик билан ёндашиш тўғрисида бормоқда. Ўртоқ М. С. Горбачев КПСС XXVII съездида Марказий Комитет номидан қилган Сиёсий докладида бундай деди: «Олдимизда **табиатни муҳофаза этиш ва унинг ресурсларидан оқилона фойдаланиш** вазифаси кескин бўлиб турибди». Сўнгра у «...биз, ҳозирги даврда яшаб турувчилар табиат учун авлодлар олдида, тарих олдида жавобгармиз», деб таъкидлади.

Республикамизда табиатни муҳофаза қилиш масалаларига зўр эътибор берилмоқда. Марказий Комитетнинг Ўзбекистон Компартияси XXI съездига Ҳисобот докладида: **«Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш** проблемалари хусусида алоҳида гаплашиб олиш зарур», деб таъкидланган эди. Ўн иккинчи беш йилликда ана шу мақсадлар учун давлат капитал маблағларидан 505 миллион сўм, яъни ўтган беш йилликдагига қараганда 64 миллион сўм кўп маблағ ажратиш кўзда тутилаётганлиги юқорида айтиб ўтилган гапни тасдиқлайди. Республикада партия ва ҳукуматнинг талаблари асосида атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш, сув ресурсларини, ерни ва ер бағрини, ҳайвонот ва ўсимлик дунёсини муҳофаза этиш ҳамда улардан оқилона фойдаланиш соҳасида аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб борилмоқда. Бир қанча махсус ҳуқуқий актлар атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалаларини қатъий белгиламоқда. Табиатни, атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш, ҳайвонот дунёсини муҳофаза этиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Совети қабул қилган Қонунлар, ер, сув, ўрмон тўғрисидаги Кодекслар, Ер бағри ҳақидаги Кодекс, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг тегишли қарорлари шулар жумласидандир. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалалари билан шуғулланувчи комиссияси ташкил этилди. Қорақалпоғистон АССРда ва бир қанча областларда худди шундай комиссиялар тузилган. Республика Госпланида ва Марказий статистика бошқармасида, кўпгина министрликлар, идораларда, бирлашмалар ва корхоналарда табиатни муҳофаза қилиш махсус бўлинмалари тузилган.

Сизларнинг маъқуллашингиз учун тақдим этилган Ўзбекистон ССРнинг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасида 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган комплекс илмий-техникавий программасига катта роль берилган.

Давлат капитал маблағларининг ҳажми йил сайин ортиб бормоқда. Ўнинчи ва ўн биринчи беш йилликлар даврида шу мақсадлар учун салкам 756 миллион сўм фойдаланилди, оқинди сувларни тозалаш иншоотлари, айланма сув таъминоти системалари, чиқаётган газлардаги зарарли моддаларни тутиб қолиш ва уларни зарарсизлантириш учун мўлжалланган қурилмалар ишга туширилди.

Қурилган чоралар экологик аҳволга муайян даражада ижобий таъсир ўтказди.

Шу билан бирга табиатни муҳофаза қилиш ишида ҳали ҳам камчилик ва нуқсонлар, фойдаланилмаган имкониятлар ва резервлар оз эмас.

Аввалги йилларда табиатни муҳофаза қилиш соҳасида ўтказилган тадбирлар саноатни, транспортни, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш суръатларидан жиддий равишда орқада қолаётган эди. Бу нарса шу билан изоҳланадики, маҳаллий Советларнинг айрим ижроия комитетлари, Иттифоқ қарамоғидаги министрликлар, идоралар ва ташкилотлар капитал маблағларни ўзлаштириш ва табиатни муҳофаза қилиш иншоотларини ишга тушириш юзасидан план топшириқларининг бажарилиши учун етарли даражада жавобгар бўлмадилар. Бу гап Ўзбекистон ССР Давлат саноат паррандачилиги комитетига (ўртоқ Пискунов), Маҳаллий саноат министрлигига (ўртоқ Исмоилов), Сув хўжалиги қурилиши давлат комитетига (ўртоқ Боймиров), Маиший хизмат кўрсатиш министрлигига (ўртоқ Куксенко), Енгил саноат министрлигига (ўртоқ Қурбонов), Энергетика ва электрлаштириш министрлигига (ўртоқ Тошпўлатов) тааллуқлидир. Ана шу министрликлар ва идоралар ўтган беш йилликда кўп ишларни тузатишни ваъда қилган эдилар. Аммо амалда самарали чораларни кўрмадилар ва ваъдабозликдан нарига ўтмадилар. Натижада аҳвол аввалгидек ўзгармай қолаверди. Қорақалпоғистон АССРда, Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Навоий областлари ва бошқа областларда табиатни муҳофаза қилиш ишлари ҳали етарли даражада олиб борилаётгани йўқ. Бу ишдаги расмиятчилик ва маҳкамачилик табиатни муҳофаза қилиш тадбирларининг комплекслилигини ва уларнинг тўлиқлигини барбод этишга, самарадорлигини пасайтиришга, баъзида эса табиий ресурслардан фойдаланишга нисбатан хўжасизларча муносабатда бўлишга олиб келмоқда. «Ангренский» разрезида фойдали қазилмалар нокомплекс қазиб олинаётганлиги бунга салбий мисол бўла олади. Бу ерда бир қанча министрликларнинг манфаатлари тўқнаш келиб қолган ва масала неча ўн йиллар мобайнида энг мақбул тарзда ҳал этилмай келмоқда.

Ишлаб чиқаришнинг технология жараёнларини янгилаш борасида етарлича чоралар кўрилмаяпти. Фан-техника тараққиёти ютуқлари, кам чиқитли, чиқитсиз ва ресурсларни тежайдиган технологиялар ниҳоятда суст жорий этилмоқда, чиқитлардан дуруст фойдаланилмаяпти, иккиламчи ресурслар ишлаб чиқаришга суст жалб этилмоқда. Айни вақтда чиқитлар тўпланадиган ва кўмиб ташланадиган иншоотларни қуришга ва сақлашга кўп маблағ сарфланмоқда. Олмалиқ химия заводида (директори ўртоқ Мирхўжаев), Самарқанд химия заводида (директори ўртоқ Ёқубов), Янги Қўқон химия заводида (директори ўртоқ Маҳаматмуродов) шундай бўлмоқда. Ҳар йили 3,5 миллион тоннадан кўпроқ фосфогипс чиқит қилиб уйилмоқда. Унинг жами ҳажми 30 миллион тоннадан ошади. Чиқит уйиладиган жойлар 500 гектардан ортиқроқ майдонни эгаллайди, Олмалиқ химия заводи эса яна 300 гектар ер ажратиб беришни сўрамоқда. Бу чиқитлар халқ хўжалигида фойдаланилмаётгани бир ёқда турсин, атроф-муҳитга жуда катта зиён етказиб қимматли суғорма ерлар қишлоқ хўжалик оборотидан тушиб қолишига олиб келади ва экологик аҳволни янада ёмонлаштиради. Бунга яна қанча вақт тоқат қилиш мумкин? Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг (директори ўртоқ Сигедин) чиқит сақланадиган жойи катта майдонни эгаллаган. Комбинат фабрикаларининг саралаш чиқитларида анчагина қимматли маҳсулотлар бор. Комбинатнинг саралашдан қолган чиқитлари халқ хўжалигида ишлатилмайди ва фойдали қазилмалар нобуд бўлишидан ташқари атроф-муҳитни булғайди. Масалан, 1984 йилда шу комбинат раҳбарларининг айби билан комбинатнинг чиқит сақланадиган омборида ўпирилиш содир бўлиб, яқин атрофдаги колхозларнинг суғориладиган майдонлари, сув тармоқлари булғанган эди. Халқ хўжалигига талайгина иқтисодий зиён етказилди, комбинат раҳбарлари эса қаттиқ жазога тортилмай, осонгина қутулиб қолишди.

Табиатни муҳофаза қилувчи объектлар одатда биринчи навбатда қуриш кераклиги тўғрисидаги Низомни бузган ҳолда сўнгги навбатда ишга туширилмоқда. Қурилиш министрлигининг (ўртоқ Мананников), «Главташкентстрой»нинг (ўртоқ Дудин) ҳамда бошқа министрлик ва идораларнинг қурилиш ташкилотлари шундай объектлар барпо этиш планларини мунтазам равишда бажармай, уни асосий ишлаб чиқариш иншоотларига қараганда анча секин қурмоқдалар, унга иккинчи даражали иш деб қарамоқдалар. Оқинди сувларни тозалаш иншоотлари, айланма сув таъминоти системалари ҳамда яроқсиз газлардаги зарарли моддаларни ушлаб қолувчи ва зарарсизлантирувчи қурилмалар ўз вақтида ишга туширилишини таъминламаяптилар. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги сув тозалаш иншоотлари қувватларини ишга тушириш беш йиллик планини 76 процент, айланма сув таъминоти системаларини ишга тушириш беш йиллик планини 72 процент, канализацияларни ишга тушириш беш йиллик планини 72 процент бажарган. Бу кўрсаткичлар «Главташкентстрой»да ундан ҳам баттар.

Бажарилаётган қурилиш-монтаж ишларининг сифати паст, лойиҳалардан чекинишларга ва объектларни чала ҳолда фойдаланишга топширишга йўл қўйилмоқда. Масалан, Косон ёғ экстракция заводининг қиймати 1,2 миллион сўмга борадиган тозалаш иншоотлари 1981 йилда фойдаланишга топширилган эди, аммо қурилиш чала бўлганлиги сабабли бу иншоотлар шу кунгача ҳам ишламаяпти. Бунинг учун айбдорлар жазо олишдими ёки йўқми деган савол туғилади. Албатта, жазо олишгани йўқ. Эндиликда ҳатто бунинг учун талаб қилинадиган одам ҳам йўқ. Оқибатда давлат панд еб қолди. Заводнинг суткасига 2 минг куб метрдан ортиқ ҳажмдаги оқинди сувлари эса тозаланмай чиқариб ташланмоқда.

Шаҳар қурилиши проблемалари ва шаҳарларнинг санитария ҳолати атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари билан чамбарчас боғланган. Чеклаш чораларига қарамай, баъзи ҳолларда муҳитга салбий таъсир қилувчи, одамларнинг меҳнат ва дам олиш шароитларини ёмонлаштирувчи объектлар қуриш ҳамон давом этмоқда. Чунончи, Тошкент область ижроия комитети Тошкент ҳамда унинг атроф зонаси бош планини бузган ҳолда яшил поясда юзга яқин ишлаб чиқариш объектларини ва кўпгина хусусий уйларни жойлаштирди. Тартиб-қоиданинг бундай бузилишлари маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари шаҳар қурилишининг асосий принципига риоя этилиши, қурилишнинг комплекс бўлиши устидан тегишли назорат ўрнатмаганликларидан ҳамда УзНИИПградостроительство (ўртоқ Ғаниев), ТашНИИПИгенплан (ўртоқ Мирошниченко), УзГИПротяжпром институтлари, бошқа институтлар атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасида хато ва нуқсонларга йўл қўйганликларидан далолат беради.

Халқ депутатлари Советлари ўз қарамоғидаги территорияда жойлашган корхоналар табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонунларга риоя этиши устидан контроллик қилиш борасида Конституцияда бериб қўйилган ваколатлардан тўла-тўкис фойдаланмаяпти. Ваҳолонки, айни маҳаллий Советларга ҳаво, сувнинг, шаҳарларимиз ва қишлоқларимиз микроиқлимининг мусаффолиги учун курашда катта ҳуқуқлар бериб қўйилган. Маҳаллий Советлар шундай объектларни лойиҳалаштираётган, барпо этаётган, ишлатаётган кишилардан табиатни муҳофаза қилиш ва санитария нормаларига қатъий риоя этилишини талаб қилишга ҳақлидир. Амалда эса маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари бу масалаларга етарлича эътибор бермаяпти, ўз мажлисларида шу масалаларни камдан-кам кўриб чиқади, республика ҳукумати ва ўзлари шу ишлар юзасидан қабул қилган қарорларнинг бажарилишини контрол қилмайди, табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонунни бузаётган раҳбарларни жавобгарликка тортмаяпти. Масалан, Хоразм, Самарқанд, Сурхондарё, Жиззах, Навоий, Бухоро область ижроия комитетларида, Қўқон, Олмалиқ, Ангрен, Қарши ва бошқа шаҳар ижроия комитетларида табиатни муҳофаза қилиш ишлари амалда ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Атмосфера ҳавосининг булғаниш даражасини ҳамда министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналарнинг ҳавони муҳофаза қилиш борасидаги фаолиятини анализ қилиш кўрилаётган чоралар етарли эмаслигини, айрим ҳолларда эса уларнинг самарасизлигини кўрсатмоқда. Республика корхоналарида маънавий ва жисмоний жиҳатдан эскириб қолган технология машина-ускуналари ҳамда тозалаш воситалари ишлатилмоқда, технология жараёнларининг кўпи мукаммал эмас. Баъзи ишлаб чиқаришлар табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонун талабларини ҳисобга олиб яхшиликча ёпиб қўйилиши керак. Министрликлар ва идоралар атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш учун ажратаётган маблағлар етарли эмас, бунинг устига шу маблағлар ҳам тўлиқ ўзлаштирилаётгани йўқ. Айтилган гаплар Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасига (ўртоқ Содиқов), «Азот» (ўртоқ Кутуев) ва «Ферганнефтеоргсинтез» ишлаб чиқариш бирлашмаларига (ўртоқ Шоҳназаров), Олмалиқ кон-металлургия комбинатига (ўртоқ Сигедин), Қўқон суперфосфат заводига (ўртоқ Ашурбоев) ҳам батамом тааллуқлидир. Мана шуларнинг ҳаммаси ишлаб чиқариш жараёнида ҳосил бўладиган зарарли қаттиқ ва газсимон моддаларнинг бир қисми ҳаво ҳавзасига чиқариб ташланишига сабаб бўлмоқда.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда саноат, транспорт, қурилиш, коммунал корхоналар ҳамда бошқа корхоналардаги булғатувчи моддаларни атмосферага чиқариб ташлайдиган 35 мингта доимий манбанинг атиги 50 процентидан сал кўпроғи чанг ва газдан тозалаш воситалари билан жиҳозланган. Тутиб қолинадиган зарарли моддалар жами ҳажмидан фақат 50 проценти тозаланмоқда.

Шу жиҳатдан Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Давлат агросаноат комитети, Қурилиш министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги корхоналарида, «Узбекхлопкомаш» (ўртоқ Турсунов), «Узбектекстильмаш» (ўртоқ Макашов), «Узбекгидролизпром» (ўртоқ Плюснин), «Союзузбекгазпром» (ўртоқ Отажонов) бирлашмаларидаги ва бошқа бирлашмалардаги ишларнинг аҳволи, айниқса, қониқарсиздир. Иссиқлик электростанциялари: Тошкент ва Ангрен ГРЭСлари (Ёдгоров, Бобораҳимов ўртоқлар), Тошкент ва Фарғона ТЭЦлари (Убайдуллаев, Лившиц ўртоқлар) ҳавони, айниқса, кўп булғатмоқда. Ана шу электростанцияларда чиқитларни атмосферага чиқармайдиган яхши усуллар секин жорий этилмоқда. Цемент корхоналари, пахта заводлари, турли қозонхоналар, асфальт-бетон заводлари ҳам атроф-муҳитни кўп булғамоқда. Ана шу раҳбарларга, биз бундай аҳволга қачонгача тоқат қилиб, сизларни қачонгача йўлга солаверамиз, деб савол бериш ўринлидир. Барча раҳбарлар бу ҳол нимага олиб келишини жуда яхши билишади ва тушунишади.

Асосан Иттифоқ қарамоғидаги корхоналар жойлашган бир қанча шаҳарларда ҳаво ҳавзасининг булғаниши ҳамон юксак даражада сақланиб қолмоқда. Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати (ўртоқ Мақсудов) ва Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси (ўртоқ Содиқов) Чирчиқ шаҳрида ва унга туташ районларда, Олмалиқ кон-металлургия комбинати (ўртоқ Сигедин) Олмалиқ шаҳрида ва Тошкент области территориясининг бир қисмида, «Ферганефтеоргсинтез», «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмалари, Фарғона ТЭЦи ва бошқа корхоналар Фарғона шаҳрида ҳавони анча булғамоқда.

Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш ишида Ички ишлар министрлигининг давлат автомобиль инспекциясига муҳим роль ажратилмоқда, аммо у олиб бораётган иш паст даражада бўлиб, бу муҳим ишга оз ҳисса қўшмоқда.

Ўзбекистон Гидрометеорология ва табиий муҳитни контрол қилиш республика бошқармаси (ўртоқ Аксарин) журъатсизликка барҳам бериб, қаттиқ ҳаракатларга ўтиш, давлат топшириқларининг бажарилиши ҳамда белгиланган нормативларга қатъий риоя этилиши учун министрликлар, идораларга, корхоналар ва ташкилотларга нисбатан талабчанликни ошириш пайти келди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг асосий маҳсулоти суғорма деҳқончилик асосида етиштириладиган Ўзбекистон шароитларида ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш сув ресурслари мавжудлиги ҳамда унинг сифат состави синчиклаб ҳисобга олинишини, анализ қилинишини, прогноз этилишини тақозо қилади. Шу боисдан сув ресурсларини муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланиш масалалари асосий халқ хўжалик проблемаларидан бири бўлиб қолмоқда. Лекин шуни рўй-рост айтиш керакки, бу проблема жуда секин ҳал этилмоқда, бунинг натижасида сувни муҳофаза қилиш борасидаги аҳвол ҳамон ғоятда кескин бўлиб қолмоқда.

Минерал ўғит ишлаб чиқарувчи корхоналар, химия, нефть химияси, микробиология саноати, рангли металлургия корхоналари ер усти ва ер ости сувларини булғовчи асосий манбалардир. Енгил саноат, озиқ-овқат саноати, гўшт-сут саноати, энергетика, қишлоқ хўжалиги ва коммунал хўжалик корхоналари сув тозалаш воситалари билан етарлича таъминланмаган ва бу корхоналарнинг сувни муҳофаза қилиш объектларидан фойдаланиш самараси оз. Республикадаги мавжуд 782 та тозалаш иншоотидан атиги 57 проценти самарали ишламоқда. Бунинг оқибатида оқинди сувлар одатда нормативдаги даражада тозаланмаяпти. Масалан, Чирчиқдаги «Электрохимпром» бирлашмасига (ўртоқ Содиқов) қарашли «Капролактам» корхонасининг биологик тозалаш комплекси саноат оқинди сувлари нормативда белгиланган даражада тозаланишини таъминламаяпти. Мазкур бирлашманинг оралиқ ҳовузларидан булғанган оқинди сувлар дарёга кўплаб ташланаётганлиги аҳволни янада оғирлаштирмоқда.

Сувни муҳофаза қилиш объектлари ғоят секин қурилмоқда. Уларни фойдаланишга топшириш эса йилдан-йилга барбод этилмоқда. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги Жиззах ва Олмалиқ шаҳарларидаги тозалаш иншоотлари қурилишини норматив муддатлардан анча ошириб юборди, Термиз шаҳридаги (1985 йил), Каттақўрғон шаҳридаги (1985 йил), Каттақўрғон ёғ-мой комбинатидаги (1983 йил), Андижон «Гидролиз» заводидаги (1984 йил), Шаҳрисабз консерва заводидаги (1983 йил), бошқа бир қанча жойлардаги тозалаш иншоотларини ишга тушироллмади. Ҳолбуки, ана шу корхоналар ҳамон табиатга зарар етказиб ишламоқда.

Корхоналарда сувсиз ва сувни тежайдиган технология жараёнларини, ишлаб чиқариш чиқитларини зарарсизлантирувчи ва қайта ишловчи системаларни жорий этишга етарли эътибор берилмаяпти. Айланма сув таъминотини жорий этиш ҳисобига саноатда тежалган тоза сув фақат 45 процентни ташкил этади, бу эса умуман мамлакатдагига қараганда анча кам.

Республика шаҳарларида канализация жуда секин қурилмоқда. Ҳозир фақат 23 шаҳар ва 7 район марказидагина канализация системалари бор. Катта аҳоли пунктларининг атиги 30 проценти коммунал канализация билан қамраб олинган. Каттақўрғон, Шаҳрисабз, Денов, Ленинск, Сирдарё, Беруний ва бошқа шаҳарлар ҳозирга қадар ҳам коммунал тозалаш канализация иншоотларига эга эмас. Ўн иккинчи беш йилликка ажратилган капитал маблағлар республиканинг барча катта шаҳарларида канализация қурилишини таъминлай олмайди. Қишлоқ посёлкаларида канализация ишлари ундан ҳам баттардир.

Республиканинг кўпгина районларида ичимлик сув таъминотининг бирдан-бир манбаи бўлган ер ости сувларининг булғаниши тўғрисидаги масала жуда ўткир бўлиб турибди. Қурилаётган чора-тадбирларга қарамай, ана шундай булғаниш давом этмоқда.

Бу гап аввало Фарғона, Марғилон саноат зонасига тааллуқли бўлиб, бу ердаги унча катта бўлмаган территорияда йирик саноат корхоналари жойлашган. Уларнинг булғатиш манбалари бўлиб қолаётган баъзилари: «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Фарғона ТЭЦи, Фарғона фуран бирикмалар химия заводи, газ аппаратлари заводи ва бошқалар тозалаш иншоотларига эга эмас. Ўртоқ Р. А. Шоҳназаров бир неча марта огоҳлантирилиб, жазоланди, аҳволни тузатишга кўп марта ваъдалар берди. Аммо ҳанузгача амалда ҳеч нарса қилгани йўқ. Ўз ваъдаларини бажармаётган Иттифоқ министрликлари талай даражада жавобгардир.

Афсуски, республиканинг бошқа баъзи районларида ҳам шундай ҳоллар бор. Область ижроия комитетлари ва контрол қилувчи органлар йўл қўйиб бераётганликлари сабабли саноат корхоналарини, чорвачилик ва паррандачилик комплексларини, заҳарли химикат ва минерал ўғит омборларини ичимлик сув таъминоти манбалари пайдо бўладиган зоналарда жойлаштириш давом этмоқда. Бир қанча Иттифоқ министрликлари ўзининг янги корхоналарини инженерлик коммуникациялари билан таъминланган районларда жойлаштиришга интилиб, техника шароитларининг ҳар қандай воситаси билан ана шу коммуникацияларга боғланишга эришиш учун ҳаракат қилмоқдалар, бундай аҳволга энди тоқат қилиб бўлмайди.

Экин зараркунандалари ва касалликларига қарши кураш системасини такомиллаштириш, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг бехатар усуллари ва методларини қўллаш борасида муҳим ишлар олиб борилмоқда. Биологик методлар кенг жорий этилганлигидан пестицидлар ишлатишни камайтириш мумкин бўлди. Айни вақтда Қорақалпоғистон АССРнинг, Навоий, Қашқадарё областлари ҳамда бошқа бир қанча областларнинг кўпгина хўжаликларида сабзавотчилик, боғдорчилик, узумчилик, ўрмончиликда ва деҳқончиликнинг бошқа тармоқларида биологик кураш методларидан фойдаланиш даражаси ҳамон пастлигича қолмоқда.

Химиявий воситалар ҳамда минерал ўғитни сақлаш ва улардан фойдаланишда кўпдан-кўп қоида бузилишларига йўл қўйилмоқда, бу эса табиатга каттагина зиён етказиб, одамларнинг соғлигига салбий таъсир қилмоқда. Шуни айтиб ўтиш кифояки, заҳарли химикатлар учун мўлжалланган 764 та омборнинг фақат 170 таси, минерал ўғитлар учун мўлжалланган 4920 та омборнинг эса атиги 764 таси типовойдир. Химиявий препарат ва ўғитлар кўпинча бостирмаларда, ҳатто уй-жойларда ва сув манбаларига яқин очиқ майдонларда ҳам сақланади. Бу эса баъзида жиддий оқибатларга олиб келади. Республика Давлат агросаноат комитети ҳозирча бу масалалар билан дуруст шуғулланаётгани йўқ. Жуда қисқа муддатларда тегишли тартиб ўрнатиш зарур.

Республиканинг табиий иқлим шароитлари ер эрозиясининг барча турлари намоён бўлишига имкон беради. 27 миллион гектар экинзор ерларнинг 25 миллион гектардан кўпроғи турли хил эрозияга учраган. Суғориладиган зонада 2,8 миллион гектар ер ҳар хил даражада эрозияланган. Бунинг оқибатида ана шу ерларда экин ҳосилдорлигининг нобудгарчилиги 40—50 процентга етмоқда. Айни вақтда иҳота дарахтзорлари юксак самарадорлигига қарамай, бу ишни ташкил этиш ва ўтказиш даражаси пастлигича қолмоқда. Кейинги йилларда иҳота дарахтзорларини барпо этиш ҳажми камайиб кетди. Ўн биринчи беш йилликда шундай дарахтзорлар ўнинчи беш йилликдагига қараганда 1,3 минг гектар камроқ барпо этилди. Қашқадарё, Сурхондарё областларида ва Марказий Фарғона ерларида ҳозирги вақтгача тугал иҳота дарахтзор системалари вужудга келтирилмаган, Автоном республика эса уларни барпо этишга ҳали киришгани йўқ. Кўпгина хўжаликлар шундай дарахтзорларни сақлаб қолишга нисбатан масъулиятсиз муносабатда бўлишмоқда. Масалан, 1985 йилнинг ўзидагина Бухоро область Қоракўл районидаги «Искра» колхозида 19 гектар дарахтзор, Фарғона областининг Киров районида 1957—1960 йилларда барпо этилган 200 гектар давлат иҳота дарахтзорлари 1981—1983 йиллар мобайнида қирқилди ва қўпориб ташланди. Очиғини айтганда, мана шундай жиноятда айбдор бўлган кишилар ҳеч қандай жазога тортилмадилар, Ўрмон хўжалиги министрлиги (ўртоқ Юсупов) эса четдан туриб кузатувчи бўлиб қолди. Бу ҳол қачонгача давом этади?

Давлат агросаноат комитети Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Ўрмон хўжалиги министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой» иҳота дарахтзорларини кескин яхшилаш юзасидан ғоят қатъий чоралар кўришлари, лойиҳаларда ихота дарахтзорлари барпо этилишини кўзда тутишлари зарур.

Ўзбекистон ССР мамлакатдаги ўрмони энг оз республикалардан биридир. Ўзбекистоннинг барча ўрмонлари биринчи группага, ўрмон хўжалигини юритиш ва ўрмондан фойдаланиш қатъий режим билан ҳимоя қилинадиган категорияларга киритилган. Шунга қарамай, ўрмон хўжалигини юритишдаги бузилишлар оқибатида режимга ҳамон зиён етказилмоқда. Масалан, дарё ларнинг қайир ерларидаги тўқайзорларда дов-дарахтларни, биринчи навбатда Қорақалпоғистондаги ва Фарғона водийсидаги колхоз ҳамда совхозлар ўзбошимчалик билан қирқиши ва ерларни ҳайдаб юбориши натижасида кейинги йигирма йил мобайнида уларнинг майдони тўрт баравар камайди. Дов-дарахтларнинг тутиб кетиши пландагига қараганда 15—20 процент паст. Ўрмонзорларнинг маҳсулдорлиги оз. Ўрмонлар яхши қўриқланмаяпти, уларнинг санитария ҳолати паст даражада. Ўрмонлар тобора кўпроқ зарарланмоқда. Колхоз ва совхозларнинг дарахтзорларидаги аҳвол, айниқса, ёмон.

Асосан арчазорлардан иборат тоғ ўрмонларининг ҳолатини тубдан яхшилаш тўғрисидаги масала ғоят жиддий эътиборга моликдир. Ўзбекистондаги жами тоғ ўрмон майдонининг қарийб 85 проценти арчазордан иборат бўлиб, оёқ етиши қийин жойларда ва қўриқхоналардагина сақланиб қолган. Кўпгина тизма тоғлардаги арчазорлар батамом йўқ бўлиб кетиш хавфи остида турибди. Бироқ республикада уларни сунъий равишда қайта тиклаш юзасидан олинган натижалар ниҳоятда сустлашлик билан, ҳатто ёмон жорий этилмоқда ва уларнинг самараси оз бўлмоқда. Республика Ўрмон хўжалиги министрлиги (ўртоқ Юсупов) қачонгача шундай ишлайди? У ишга муносабатини қайта кўриб чиқиши зарур. Ўрмонларни ёнғиндан, ўзбошимчалик билан қирқишдан, ҳайвонларнинг пайхон этишидан муҳофаза қилишни яхшилаш тадбирларини ўтказиш ҳамда дарахт зараркунандаларига ва касалликларига қарши кураш ўрмон хўжалиги органларининг энг муҳим вазифаларидан биридир. Ўрмон хўжалиги министрлиги бу соҳадаги ишларни ҳам юритиб юбориши керак.

Ҳайвонот дунёсини қўриқлаш ва урчитиш чора-тадбирлари умумий системасида қўриқхоналар алоҳида ўрин тутади. СССР ва Ўзбекистон ССРнинг Қизил китобига киритилган ҳайвонларнинг кўпгина турлари ана шу қўриқхоналарда муҳофаза қилинмоқда. Мавжуд Низомга кўра қўриқхоналар Ўрмон хўжалиги министрлигининг қарамоғидадир, лекин қўриқхоналарнинг аҳволига қарасангиз, уларни эгасиз дейишингиз мумкин. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ҳам табиатни муҳофаза қилишда қўриқхона объектларининг аҳамияти ва ролига етарли баҳо бермаяптилар, улар кўпинча баъзи калтабин хўжалик раҳбарларига эргашиб, ўз ваколатларидан фойдаланмаяптилар, баъзида эса ўзлари қонунга хилоф қарорларни қабул қилмоқдалар.

Овчилик хўжалигини юритишда ҳам камчиликлар бор. Ўғринча ов қилишга барҳам берилмаган, ов муддатлари ва қоидалари бузилмоқда.

Мана шу ишларнинг ҳаммасини ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисидаги Қонун талабларига тўла мувофиқ равишда ўтказишни ташкил этиш зарур.

Ҳозирги шароитларда тегишли илмий тадқиқотларни ривожлантирмай ва унга чуқур илмий ёндашмай туриб, табиатни муҳофаза қилиш проблемасини муваффақиятли ҳал этиб бўлмайди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси барча тармоқ мутахассисларининг куч-ғайратларини бирлаштириб, табиий ресурслардан фойдаланишга доир энг муҳим мураккаб проблемалар комплекс ишлаб чиқилишини ва табиатни сақлаш юксак даражада бўлишини таъминлаши лозим, лекин ҳозирча академиянинг конкрет ёрдами кўринмаяпти. Олий ўқув юртлари, мактаблар, фан-техника жамиятлари, Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамияти, шунингдек оммавий ахборот воситалари бу ишда актив роль ўйнаши керак.

Табиатни эъзозлаш, унинг жамолини сақлаб қолиш, унинг бойликларини кўпайтириш — ҳар бир совет кишисининг олижаноб иши, юксак гражданлик бурчидир. **(Қарсаклар).**

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

«ЎЗБЕКИСТОН ССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986-1990 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ДАВЛАТ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ҲАМДА КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА РЕСПУБЛИКА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КОМПЛЕКСИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЮЗАСИДАН СОВЕТ ВА ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат П. М. АБДУРАҲМОНОВ нутқи

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Область экономикаси олдида масъулиятли вазифалар турибди. Меҳнат унумдорлигини илдам ўстириб, саноат ишлаб чиқариши ҳажмларини ошириш суръатини анча кўпайтириш кўзда тутилмоқда. «Интенсивлаш» территориал-тармоқ программаси амалга оширилмоқда. Фондларнинг самарадорлигини барқарор қилиш, баъзи корхоналарда эса кўпайтириш, асбоб-ускуналарнинг смена коэффициентини анча ошириш мўлжалланмоқда. Капитал маблағ умумий ҳажмининг ярмисини корхоналарни реконструкциялашга ва техника билан қайта қуроллантиришга сарфлаш кўзда тутилмоқда.

Область территориясида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни майдонларни кенгайтириш ҳисобига кўпайтириш имкониятлари чекланган. Асосий йўл интенсивлашдан, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ва чорва маҳсулдорлигини оширишдан иборат. Гўшт, сут, сабзавот ва мева етиштиришни бир ярим баравар кўпайтириш керак.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш учун халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирларини маъқуллади. Янгича ишлашни сабот билан ўрганиш, депутатларнинг, депутатлар группаларининг, доимий комиссияларнинг активлигини ошириш, маҳаллий Советлар, корхона ва ташкилотлар, министрлик ва идораларнинг куч-ғайратларини бирлаштиришга ёндашиш йўлларини қидириб топиш зарурлиги таъкидланади. Афсуски, маҳаллий Советларнинг таклиф ва ташаббусларини тегишли ташкилотлар тушуниб, қўллаб-қувватлаётганлари йўқ.

Социал соҳанинг тармоқлари узлуксиз ишлаши, ҳаракатчан бўлиши, уларнинг моддий базаси мустаҳкамланиши учун муайян ишларни бажариш, шу жумладан лойиҳа-конструкторлик ечимларини яратиш, савдо, коммунал корхоналар учун ва аҳолига хизмат қилиш учун турли асбоб-ускуналарни тайёрлаш топшириқларини министрликлар билан идораларнинг корхона ва ташкилотлари планларига киритиш ҳуқуқини Советларга бериб қўйиш керак.

Ҳозир уй-жой қурилишига марказлаштирилган давлат капитал маблағининг кўп қисми тармоқ принципи асосида тегишли идораларга, оз қисми эса бевосита Советларга ажратилмоқда.

Ўтмишда, маҳсулотни кўпайтиришга асосан янги корхоналар қуриш ҳисобига эришилган ва кадрларнинг оқиб келиши талаб этилган пайтда бу практика мақбул эди. Бу тартибни жиддий равишда ўзгартириш керак. Корхоналарни реконструкциялаш ва техника билан қайта қуроллантириш туфайли ундаги ходимлар сони камайиши мумкин. Шунинг учун ҳам социал вазифаларни ҳал этишга аталган капитал маблағни маҳаллий Советларга ажратиб бериш мақсадга мувофиқроқ бўлади.

Агросаноат комплексида ҳам кўпгина проблемалар бор. Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг корхоналари ерга муносабатни ўзгартирганлари йўқ. Паркент канали орқали суғориладиган зонада барпо этилган олтита совхоз ёмон ишламоқда. Қурилишга эса ҳозирнинг ўзидаёқ 100 миллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди. Тузукроқ самара олинаётгани йўқ. Нокомплекс қурилиш — бунинг асосий сабабидир. Уй-жой ва социал-маданий-маиший объектлар қурилиши жуда орқада қолмоқда.

Республика партия активининг йиғилишида республикадаги катта ўрмонзорлардан қониқарсиз фойдаланилаётганлиги танқид қилинди. Ўрмон хўжалиги министрлигининг бизнинг областимиздаги олтита хўжалиги кам самара бермоқда. Тоғ ёнбағирларини поғоналаб дарахтзорлар барпо этиш, техника базасини мустаҳкамлаш йўли билан мева ва ёнғоқ етиштиришни кескин кўпайтириш имконияти бор. Республиканинг халқ хўжалик комплекси катта, уни интенсивлаш изига тубдан буриб юбориш — мураккаб вазифа. Аммо биз бу вазифа ҳал этилишига аминмиз.

Депутат У. М. БАКИРОВА нутқи

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ВОРОШИЛОВ РАЙОНИДАГИ КУЙБИШЕВ НОМЛИ КОЛХОЗ СУТ СОҒУВЧИСИ

Чорвадорларнинг ишларида ҳам қайта қуришнинг ижобий натижалари сезилиб турибди. Аммо бу бизга хотиржамликка берилиш учун асос бермайди. Қорамолнинг Бушуев зотини ҳамма яхши билади. Мирзачўл шароитида бу қорамол зоти жуда яхши натижа бериб келмоқда. Бироқ, афсуски, шу қорамол зотига мансуб сигирлар туёғи йил сайин камайиб кетмоқда. Чорвачиликдаги кўпгина ишлар ҳамон механизациялашмаган, фермалардаги қўл меҳнати эса нақадар машаққатли эканини ҳамма билади. Биз сут соғувчиларнинг иши икки сменада ташкил этилишини ҳоҳлаймиз. Бу бизга уй ишлари, бола тарбияси билан кўпроқ шуғулланиш имконини берган бўлур эди.

Бизнинг ишимизда ҳамма нарса эскичасига қолаверадиган бўлса, қайта қуриш ҳақида қандай гап бўлиши мумкин? Бизга илғор тажрибалар ҳақида, «Красний водопад» тўғрисида, «Тандем» аппаратлари ҳақида кўп гапиришади, аммо уларни кўришга мушарраф бўла олмаяпмиз.

Республикада министрликлар, илмий-тадқиқот марказлари оз эмас. Бизнинг экономикамиз мустаҳкам, биз катта ишлар қилишга қодирмиз. Аммо биз қачонгача ўз проблемаларимиз ҳақида юксак минбарлардангина гапирамиз? Фан ютуқлари ва илғор тажриба бизнинг областимизга, фермаларимизга қачон етиб келади?

Ишимиздаги яна бир тўсиқ ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Аҳолидан сут қабул қилиб олишни ташкил қилиш қишлоқ Советларига топширилган. Биз бунга қарши эмасмиз, бироқ, ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Жойларда аҳолидан сут қабул қиладиган пунктлар ташкил этилмаган, агропром органлари сут топширувчиларни зарур ем-хашак билан таъмин этмаяпти, сутни асраш учун совутиш қурилмаларини қаердан олишни ҳеч ким билмайди.

Сут топширувчиларга маҳсулот таркибидаги ёғга мувофиқ ҳақ тўланиши керак, аммо ўлчов асбоблари йўқлиги сабабли бу проблема ҳал этилмаяпти. Буни нормал ҳол деб бўладими, ахир.

Ҳозир ем-хашак проблемаларини узил-кесил ҳал этмай туриб, чорвачиликни жадал суръатлар билан ривожлантириб бўлмаслиги ҳеч кимга сир эмас. Шуни эътиборга олиб, область меҳнаткашлари ҳар йили 210 минг тоннадан кўпроқ дағал хашак тайёрламоқдалар. Афсуски, унинг 20—25 проценти ўзининг тўйимлилик қимматини йўқотмоқда. Гап шундаки, бизнинг областимиз кучли шамоллар зонасида жойлашган. Ёғингарчилик ҳам кўп бўлади. Ем-хашак ўз хусусиятини сақлаб қолиши учун унинг устини ёпиш керак, бундай материал эса бизда йўқ ва уни қачон олишимизни ҳам билмаймиз.

Областда бошқа муаммолар ҳам бор. Бизнинг шароитимизда канал ва коллекторлар ўз вақтида техника билан тозалаб турилмаса, яхши ҳосил олиб бўлмайди. Районимиздаги коллекторларнинг узунлиги 854 километрни ташкил этади. Ихтиёримиздаги 6 та экскаватор билан ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаб бўладими, ахир?

Зарур шарт-шароитлар йўқлиги сабабли, айниқса шўрхок чўл зонасида қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги ва ерларнинг унумдорлиги пасайиб кетмоқда.

Сайловчилар менга Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати сифатида бир қанча наказлар беришди. Жумладан, район марказида замонавий спорт комплекси қуришни, Верхне-Волинск пахта тозалаш заводининг ишчи ва хизматчилари яшаб турган посёлкани газ билан таъминлашни талаб қилишди. Бу масалалар халқ депутатлари район ва область Советларининг сессияларида неча марталаб кўтарилди, аммо ҳозирча натижа йўқ.

Гарчи спорт комплекси 1986 йил планига киритилган бўлса ҳам, объектда ҳеч қандай ўзгариш рўй бермаяпти. Республика Физкультура ва спорт давлат комитети комплексни қуришга маблағ ажратмай, бу муҳим ишни пайсалга солиб келмоқда. Бугун мен посёлкани газ билан таъминлашни жадаллаштириш чораларини кўрмаётган «Союзузбекгазпром» раҳбарларини ҳам танқид қилишга мажбурман.

Депутат И. Х. МУСИН нутқи

«ТОШКЕНТ ТРАКТОР ЗАВОДИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ БОШ ДИРЕКТОРИ

Ўн иккинчи беш йилликда, бизда аввало ускуналар иши смена коэффициентини ошириш, ҳар бир цехни ростмана икки-уч сменали ишга ўтказиш, қимматбаҳо махсус ускуналар ва рақамли программа билан бошқариладиган станоклардан эса кечаю-кундуз фойдаланиш лозим. Халқ хўжалиги тараққиётининг юксак марраларига эришиш фан-техника тараққиётига, сифатни ва ишлаб чиқариш самарадорлигини кескин оширишга таянишини назар-эътиборга олган бирлашмамиз мутахассислари юз от кучига эга бўлган трактор оралиқ варианти конструкциясини ишлаб чиқдилар.

Ана шу тракторларнинг намуналари тайёрланиб, синаб кўриш учун СССР Давлат агросаноат комитетининг Ўрта Осиё машинасинаш станциясига юборилди.

Пахтачиликка бақувват тракторлар етказиб бериш муддатларини қисқартириш мақсадида бу йил ана шундай тракторларнинг бир туркумини тайёрлаш ва уларни иш устида синаб кўришга қарор қилинди.

Бирлашма келажакка мўлжаллаб қўйган катта планлар ҳар бир иш ўрнида юқори малакали кадрлар ишлаган тақдирдагина рўёбга чиқиши мумкин. Ишлаб чиқаришнинг айрим участкаларида меҳнат қилаётган ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг, айниқса, ўрта бўғинга мансуб ана шундай мутахассисларнинг профессионал билимлари ҳозирги кун талабларига жавоб бермаяпти.

Бир қанча сабабларга кўра ана шундай аҳвол фақат бизнинг бирлашмамизда эмас, балки регионимиздаги бошқа кўпгина машинасозлик корхоналарида рўй берди.

Биз ана шу жиддий нуқсонни қатъий ва энг қисқа муддатларда корхоналар билан бир қаторда меҳнат коллективлари энг яхши ибрати ва анъаналари руҳида олий ўқув юртларида ўқитиш ва тарбия сифатини ошириш ҳисобига барҳам беришимиз керак.

Янги маҳсулотни кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил этиш ишлаб чиқариш қувватларини ишга солиш муддатлари ва ҳажмларига бевосита боғлиқдир. Ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган план лойиҳасига кўра, бош заводни кенгайтириш ва реконструкция қилиш учун қурилиш-монтаж ишларига ажратилган маблағ 35 миллион сўмни ташкил этади.

Аммо Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги бош завод бўйича пудрат ишлари лимитини ўн етти миллион сўмгача камайтирди. Шу тариқа бақувват пахтачилик тракторлари ишлаб чиқариш учун қувватларнинг биринчи босқичини яратиш имконияти истисно этилади.

Тошкент қуюв заводининг биринчи навбатини ишга тушириш ишлаб чиқариш технология-комплексини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтаради.

Аммо бунинг учун кадрлар масаласидек энг муҳим проблемани ҳал этиш лозим. Буни ҳал этишда бизга Ҳунар-техника таълими давлат комитети ва республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ёрдам бериши лозим.

Қувватларни муддатида ишга тушириш учун қурилишга қурилиш конвейерининг ҳамма қатнашчилари — лойиҳачилар ва ишлатувчилар — бригадир ва мастердан тортиб, то директоргача, прорабдан тортиб пудратчи министрликларнинг раҳбаригача — буларнинг ҳаммаси ҳар кун, ҳар соат жиддий эътибор беришлари керак.

Депутат Д. Д. БЕРКОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Ўн иккинчи беш йиллик конкрет ишларда амалга оша бошлади. Ярим йилликнинг якунлари автоном республикада экономикани ривожлантириш, социал ҳаётни яхшилаш суръатларини ошириш тенденцияси сезилаётганлигини кўрсатмоқда.

Шу билан бирга эришилган натижаларга танқидий баҳо бериб, ишларимизнинг савияси ҳозирча партиянинг ҳозирги талабларига, КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленуми қарорларига жавоб бера олмаслигини очиқ айтиш керак.

Қолоқ корхоналар сони жуда секинлик билан камаймоқда, уларнинг кўплари маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларини барбод қилмоқда. Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, давлат ва план интизомига риоя этиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ва қурилиш-монтаж ишлари сифатини яхшилаш учун кадрларимизнинг масъулиятни сезиши ҳали ҳам етарли эмас. Энг муҳим халқ хўжалик қурилишлари ва социал-маиший объектлар ўз вақтида ишга туширилиши таъминланмаяпти. Планлаштириш, қурилишларни зарур материаллар ва ишчи кадрлар билан бир маромда таъминлаш масалалари такомиллаштиришга муҳтождир.

Иш услуби ва методларини қайта қуриш, кадрлар фаолиятида бюрократизм, бепарволик, масъулиятсизлик ва консерватизм кўринишларини тугатиш секинлик билан бормоқда. Биз мана шу камчиликларни тугатишни шу йилги ва умуман беш йиллик планларини муваффақиятли бажаришнинг асосий шарти деб ҳисоблаймиз.

Планларда автоном республика ишлаб чиқарувчи кучларини тез суръатлар билан ривожлантириш, меҳнаткашлар фаровонлигини анча ошириш кўзда тутилган.

Бироқ, буларнинг ҳаммасини тўла амалга ошириш учун тегишли министрликлар ва идоралар ўзларининг беш йиллик ва йиллик планларида Қорақалпоғистон бўйича белгиланган ҳажмларни қайта кўриб чиқишлари ҳамда улар сўзсиз бажарилиши устидан контрол қилиб боришлари керак. Бу аввало Госплан. Давлат агросаноат комитети, республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ҳамда республиканинг бошқа бир қатор министрликлари ва идораларига тааллуқлидир.

«Главсредазирсовхозстрой» бу йил Туямўйин — Нукус — Тахтакўпир сув қувури қурилишида 5 миллион сўмни ўзлаштириши лозим. Бироқ, ярим йил ўтиб кетганига қарамай, ҳали бир метр ҳам қувур ётқизилгани йўқ.

Биз республика Қурилиш министрлиги раҳбарларининг позициясини ҳам тушуниб етмаяпмиз. Улар Нукус шаҳрида муҳим қурилиш объектларини тиклайдиган 166-Нукус қурилиш тресги қувватларини оширмаяптилар. Автоном республикада суғориладиган ерлар самараси жуда паст. Айниқса бу ерлар унумдорлиги йилдан-йилга пасайиб кетаётганлигига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Аҳволни тўғрилаб олиш учун йўл қўйилган қолоқлик сабабларини аниқ-равшан кўра билиш лозим. Бу сабабларнинг асосийси энг аввало капитал қурилиш сиёсатидаги жиддий хатолардир. Капитал қурилиш учун ажратилган маблағлар асосан янги қурилишларга сарфланмоқда, кенг кўламли, сувни тежовчи инженерлик тадбирларини амалга оширишга, суғориш системаларини реконструкциялашга эса маблағ ажратилмаяпти.

КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, жамият тараққиётининг бурилиш пайтида кескин бурилиш сари дадил ҳаракат қилиш, қатъий ўзгартишлардан чўчимаслик керак. «Главсредазирсовхозстрой» совхозларини агросаноат комплексига топшириш масаласи кўп вақтдан буён ҳал қилинмай қолмоқда.

«Главсредазирсовхозстрой»нинг биздаги мавжуд ташкилотлари ва совхозлари базасида ягона қўриқ агросаноати органини тузиб, уни бевосита СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига бўйсундиришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Мана шу орган давлатга деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари сотиш планлари бажарилиши ва ошириб бажарилиши учун жавоб бериши лозим. Бундай қайта ташкил этиш КПСС Марказий Комитетининг куч ва маблағларни агросаноат комплексининг ҳал қилувчи соҳаларида, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан ҳам, иқтисодий самарадорлик жиҳатидан ҳам энг яхши натижаларни таъминлайдиган жойга тўплаш тўғрисидаги янги талабларига тўла мос келган бўлур эди. Бундан ташқари, бошқарув аппарати анча қисқарган бўлур эди.

Область партия ташкилотининг бутун ташкилотчилик ва сиёсий ишлари партия XXVII съезди йўлини амалга оширишга қаратилган. Партия ташкилотларининг фаолияти сифат жиҳатидан янги даражага кўтарилмоқда, экономикага раҳбарлик қилишни яхшилаш, тартиб ва интизом ўрнатиш, ҳар бир ходимнинг ўзига топширилган соҳада масъулияти ва ташаббускорлигини ошириш учун замонавий ёндашув йўллари қидирилмоқда. Партиянинг социал-иқтисодий сиёсатини амалга оширишда халқ депутатлари Советлари ва хўжалик органларининг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг роли ва жавобгарлигини ошириш юзасидан қўшимча чоралар кўрилмоқда.

Депутат А. БОҚИЕВ нутқи

НАМАНГАН ОБЛАСТЬ УЧҚЎРҒОН РАЙОНИДАГИ ЛЕНИН НОМЛИ СОВХОЗ БОШ АГРОНОМИ

Бизнинг совхозимиз — республикадаги энг кекса хўжаликлардан бири, унда мустаҳкам қарор топган меҳнат коллективи ишлаб турибди. Хўжалик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш юзасидан белгиланган планларни бажармоқда.

Ўн иккинчи беш йилликда биз янада зўр ғайрат билан ишлашимиз керак. Совхоз ҳар йили 14,2 минг тонна пахта етиштириши, гўшт ва сут етиштиришни беш йиллик охиригача 1,3—1,4 баравар кўпайтириши лозим. Бунинг учун биз айниқса пахтачилик ва чорвачиликни ривожлантиришдаги резервлар ҳамда имкониятларни янада активроқ қидириб топишимиз керак.

Совхоз экономикаси йил сайин мустаҳкамланмоқда, меҳнаткашлар фаровонлиги ошмоқда. Хўжаликда уй-жой, маориф ва соғлиқни сақлаш объектлари қурилишига кўпроқ эътибор берила бошланди. Шу йилнинг бошидан 60 ўринли касалхона, 624 ўринли мактаб ишга туширилди, болалар боғчаси қуриб битказилмоқда.

Шу билан бирга хўжаликдаги резервларнинг ҳаммаси ҳам ишга солинган эмас. Масалан, бултур иккита бўлим, шунингдек 62 та звенодан 12 таси пахта тайёрлаш планини бажармади. Улар 404 тонна пахтани кам берди. Совхоз гўшт ва сут тайёрлаш юзасидан ўтган йилги топшириқларнинг бажарилишини таъминламади. Юқори навли пахтанинг салмоғи кўп эмас, сигирлардан соғиб олинаётган сут миқдори кам.

Областимизда бу йилги меҳнат баҳори оғир келди, табиий офатлар бирталай кулфат келтирди. Каттагина майдондаги экинларни, айниқса пахтани қайта экишга тўғри келди. Партия комитетлари билан халқ депутатлари Советлари одамларни қийинчиликларни бартараф этишга сафарбар қила олдилар. Ҳозирги вақтда деҳқонлар қабул қилинган мажбуриятларни бажариш мақсадида етарли миқдорда мўл ҳосил учун сабот билан курашмоқдалар.

Ўн биринчи беш йилликда областнинг икки райони — Учқўрғон ва Норин районлари аҳолисини табиий газ билан таъминлаш масаласи бир неча бор кўтарилди. Бироқ, бизга газ берадиган қувурнинг қуввати камлиги сабабли бу масаланинг ҳал этилиши орқага сурилди. Ҳозир газ қувурининг қуввати ошди. Шундай бўлса ҳам районларни газ билан таъминлаш ишлари ўн иккинчи беш йиллик планига киритилмади.

Яна бир масала. Айниқса, совхозларда уй-жой қурилиши суръатларини жадаллаштириш зарур. Қурилиш ташкилотларининг қувватлари ишларнинг бу ҳажмини бажариш имконини беради.

Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган давлат беш йиллик плани лойиҳаси меҳнаткашларнинг манфаатларига тўла-тўкис мос бўлиб тушади. Наманган областининг меҳнаткашлари КПСС XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми қарорларини рўёбга чиқаришда актив иштирок этадилар, деб ишонтиришга рухсат бергайсиз.

Депутат В. И. АНТОНОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АГРОСАНОАТ КОМИТЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ

Агросаноат комплексининг стратегик вазифалари КПСС XXVII съездида аниқ-равшан белгилаб берилди. Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани лойиҳаси ҳам бизни ана шу вазифаларни ҳал этишга сафарбар этади. Республикада қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг ялпи ҳажмини 29,7 процент, йиллик ўртача ҳисобда эса 16 процент ошириш назарда тутилмоқда. Бунда озиқ-овқат комплекси маҳсулотининг ўсиши 51,2 процентни ташкил этади. 1990 йилда дон етиштиришни 3 миллион 350 минг тоннага — 1985 йилга нисбатан 2,2 марта кўпайтириш, озуқа етиштиришни 20 миллион тонна озуқа бирлигига, пахта толаси ишлаб чиқариш ҳажмини 1 миллион 830 минг тоннага етказиш, гўшт етиштиришни бир ярим баравар ошириш назарда тутилмоқда. Картошка, мева. узум етиштириш, сут, тухум тайёрлаш. сабзавот, қовун-тарвуз ва бошқа маҳсулотлар етиштириш кўпаяди.

Республикада беш йил мобайнида 360 минг гектар янги суғориладиган ерларни фойдаланишга топшириш ва илгаридан суғориб келинаётган майдонларда катта ҳажмда мелиорация ишларини бажариш, амалдаги суғориш системаларини реконструкция қилиш ва техникавий жиҳатдан такомиллаштириш лозим бўлади.

Агросаноат бирлашмаларининг қайта ишловчи тармоқлари жадаллик билан ривожлантирилади. Гўшт ва сут саноатида, озиқ-овқат тармоқларида ишлаб чиқаришни анча юксалтириш кўзда тутилмоқда.

Ана шундай тиғиз программани бажаришни эндиликда республиканинг ягона агросаноат комплекси системасига бирлашган меҳнат коллективлари таъминлашлари лозим. Республикада агросаноат комплексини бошқариш органларини шакллантириш ҳамма босқичларда асосан якунланди. Ҳозир ташкилий-ишлаб чиқариш структурасини яхшилаш устида ишламоқдамиз. Район агросаноат бирлашмалари энг муҳим роль ўйнаши лозим, асосий долзарб хўжалик юмушлари улар зиммасига тушмоқда. Аммо агросаноат бирлашмаларининг ҳамма ходимлари ҳам бу йўл-йўриқнинг принцип эътибори билан муҳимлигини — бошқарувнинг маъмурий методларидан иқтисодий методларига ўтишдек қайта қуриш жараёнининг муҳимлигини тушуниб олганлари йўқ. Жуда кенг кўламда хўжалик мустақиллиги шароитини яратиш бизда жуда суст бормоқда ва ҳамма вақт ҳам осон кўчаётгани йўқ.

Ташкилий даврнинг қийинчилиги яна шу билан ҳам изоҳланадики, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига ўтган кўпчилик хўжаликлар, корхоналар ва ташкилотларнинг молиявий аҳволи дуруст эмас. Шу яқин икки йил мобайнида экономикани тубдан мустаҳкамлашни таъминлаш лозим, токи чинакам хўжалик ҳисобига, ўз харажатларини ўзи қоплашга ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиш мумкин бўлсин. Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг прогрессив формаларини жорий этиш, ҳамма ерда коллектив ва оилавий пудратга, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини бошқаришнинг цех структурасига ўтиш бунга кўмаклашади.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотини қайта ишлаш ва асрашнинг моддий-техника базасини ривожлантириш, корхоналарни техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш ва реконструкция қилиш юзасидан тадбирлар назарда тутилмоқда. Чорвачилик биноларини тартибга солиш ва реконструкция қилишга, ем-хашак омборлари қурилишига алоҳида эътибор берилмоқда. Қишлоқни ривожлантиришнинг катта социал программасини амалга ошириш, уй-жой, болалар муассасалари, мактаблар, соғлиқни сақлаш объектлари ва инженерлик таъминоти объектларини қуришни кўпайтириш лозим.

Республика агросаноат комплекси ходимлари учун янги беш йилликнинг дастлабки одимлари осон бўлмади. Ноқулай об-ҳаво шароитлари туфайли 400 минг гектардан зиёд ерда чигит қайтадан экилди. Далалардаги ишни жадаллаштириш учун тадбирлар кўрилмоқда.

Ўтган ярим йил мобайнида Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети саноат маҳсулоти реализация қилиш планини бажарди. Пилла харид қилиш плани анча ошириб адо этилди. Мол ва парранда, жун ва тухум харид қилиш ярим йиллик планлари бажарилди. Сут харид қилиш иши яхши эмас.

Давлат агросаноат комитети ҳамма кўрсаткичлар бўйича бу йилги планларни тўла-тўкис адо этиш тадбирларини кўради.

Депутат М. Ҳ. ҲАСАНОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО МИНИСТРИ

Янги беш йиллик савдо-сотиқни янада ривожлантиришда, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашда, замонавий савдо-технология ускуналари билан таъминлашда муҳим босқич бўлади. Аҳолининг баъзи турдаги маданий-маиший молларга ва рўзғор ашёларига бўлган эҳтиёжини янада тўла-тўкис қондириш мақсадида биз саноат корхоналари билан биргаликда бир қанча корхоналарни аҳолига керакли молларни, айниқса рўзғор «икир-чикирлари» деб аталган кўпгина маҳсулотларни ишлаб чиқаришга мослаб қайта ихтисослаштириш масалаларини ишлаб чиқяпмиз.

Енгил саноат ва савдо корхоналарида аъло сифатли узлуксиз бригадалар тузиш чоралари кўрилмоқда. Тақдим этилаётган талабномаларнинг иқтисодий жиҳатдан асосланган бўлиши ва фақат шулар асосида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш планлари тузилиши, уларнинг турлари ва сифати белгиланиши учун савдо билан саноатнинг ўзаро масъулияти оширилади.

Йирик савдо корхоналари ва ташкилотлари (Тошкент марказий универмаги, Тошкент бош универмаги, улгуржи базалар) ҳозирнинг ўзидаёқ Тошкент тўқимачилик комбинати билан, Тошкентдаги «Қизил тонг», «Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа корхоналар билан шартномалар тузиб олдилар.

Савдо ва умумий овқатланиш ташкилотларини қайта қуриш, тармоқнинг моддий-техника базасини янада ривожлантириш, тартиб ва уюшқоқликни, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, чакана савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг савдо қоидаларига ва иш режимига риоя этиши юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди.

Ўн иккинчи беш йилликда савдо ва умумий овқатланишнинг моддий-техника базасини ривожлантиришга Савдо министрлиги системаси бўйича ўн биринчи беш йилликка нисбатан қарийб икки баравар кўп капитал маблағ ажратилади.

Савдо саноатнинг муҳим шеригидир. Унинг буюртмалари халқ истеъмол молларини ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолияти учун асос бўлиши керак. Аммо саноат ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари ўз ишини савдонинг талабномаларини тўла-тўкис қондиришни ва молларни замонавий жиҳозидишларда элтиб беришни эътиборга олиб ташкил этиши керак. Фақат иккала томоннинг юксак масъулиятигина ўн иккинчи беш йиллик вазифалари муваффақиятли бажарилишини таъминлай олади.

Савдонинг агросаноат комплекси билан ўзаро муносабатлари алоҳида муҳим аҳамиятга эгадир. Республика шаҳарлари мева-сабзавот маҳсулотлари билан ҳали ҳам тўла-тўкис таъминланмаяпти, маҳсулотларни элтиб бериш, қабул қилиш ва уни сотишни ташкил этиш ўртасида пухта алоқа йўлга қўйилмаган. У томон ҳам, бу томон ҳам сусткашликка, нуқул маҳкамачилик нуқтаи назаридан ёндашишга интилаётганлиги кўриниб турибди, оқибатда бу ҳол тез айнийдиган молларнинг анчагина қисми нобуд бўлишига ва аҳолининг эҳтиёжлари қондирилмай қолишига олиб бормоқда.

Савдо ташкилотларининг ишини қайта қуриш ижобий натижалар бермоқда. Шу йилнинг 5 ойи ичида виноарақ сотиш кескин қисқаришига қарамай чакана товар обороти плани республикада ошириб бажарилди.

Депутат А. А. ЙЎЛДОШЕВ нутқи

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Самарқанд области саноати барча асосий кўрсаткичлар бўйича ярим йиллик планни бажарди. Капитал қурилишда, савдо, коммунал хўжалиги ҳамда хизмат кўрсатишнинг бошқа соҳаларида ишларнинг аҳволи яхшиланди. Сув жуда танқис бўлган ва қурғоқчилик шароитида агросаноат комплексини ривожлантириш юзасидан қизғин иш олиб борилмоқда. Ғўза, сабзавот ва бошқа экинларнинг парвариши кучайтирилди. Ем-хашак жамғаришнинг ҳамма резервлари қидириб топилмоқда ва ишга солинмоқда, чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш чоралари кўрилмоқда. Чорва моллар ва парранда харид қилиш ярим йиллик плани бажарилди, сут ва тухум тайёрлаш ҳажми ошди

Бироқ эришилган натижалар КПСС Марказий Комитети 1986 йил июнь Пленуми талаблари даражасида эмас. Қолоқ корхоналар сони жуда секин камаймоқда. Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, давлат ва план интизомига риоя қилиш учун ҳали кадрларнинг жавобгарлигини оширишга муваффақ бўлганимиз йўқ.

Шундай аҳвол юз бердики, уй-жой, умумтаълим мактаблари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, касалхоналар ва поликлиникалар билан таъминланиш жиҳатидан Самарқанд области республика даражасидан орқада қолди. Беш йилликда ана шундай объектларни қуриш юзасидан белгиланган ҳажмлар аҳоли сони муттасил ўсиб бораётган шароитда уй-жой, мактаблар, поликлиникалар ва касалхоналар етишмаслиги каби кескин проблемани бартараф этмайди. Бу проблемани ҳал этиш учун Самарқанд уйсозлик комбинатининг линиясини социал-маданий-маиший объектлар учун маҳсулот ишлаб чиқарадиган қилиб реконструкция қилиш керак. Областда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва харид қилишни анча кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Буни асосан интенсив омиллар — экинлар ҳосилдорлигини ва чорва маҳсулдорлигини ошириш ҳисобига таъминлаш керак. Областда экинларни суғориш учун сув етишмаяпти. Айниқса озуқа экинлари чанқатиб қўйилмоқда. Чорвачиликни ривожлантириш программасини бажариш учун ем-хашак етиштиришни икки баравар кўпайтириш лозим. Бунга асосан суғориладиган ерларда ем-хашак етиштиришни интенсивлаш ҳисобига эришиш мумкин. Чунки экин майдонларини кенгайтириш имкониятлари ғоят чекланган. Шу аҳволда фақат бир йўл бор — ирригация системалари фойдали ҳаракат коэффициентини ошириш, суғоришнинг илғор усулларини кенг жорий этиш юзасидан катта-катта тадбирларни амалга оширмоқ керак.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга алоҳида эътибор бериш, маҳсулот сифатини оширишга эътиборни айниқса кучайтириш зарур. Беш йиллик охирига бориб, олий категориядаги маҳсулотнинг салмоғини 70 процентгача етказиш белгиланган.

Саноатда асосий фондларнинг актив қисмини жадал янгилаш вазифаси қўйилди. Ҳозир енгил ва маҳаллий саноатнинг бир қанча корхоналарида урушдан олдин чиқарилган эски ускуналарда иш олиб борилмоқда. Самарқанд пиллакашлик бирлашмасида бундай ускуналар 30 процентдан кўпроқни, «Ҳужум» фабрикасида эса 87 процентни ташкил этади. Бундай корхоналарда меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот сифатини талаб қилинган даражада ошириш ва яхшилаш жуда қийин. Енгил ва Маҳаллий саноат министрликлари бу корхоналарни реконструкция қилиш ва техника билан қайта қуроллантиришни жадаллаштиришлари керак.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

«ЎЗБЕКИСТОН ССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986-1990 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ДАВЛАТ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ҲАМДА КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА РЕСПУБЛИКА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КОМПЛЕКСИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЮЗАСИДАН СОВЕТ ВА ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат А. Г. МАНАННИКОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚУРИЛИШ МИНИСТРИ

Капитал қурилиш программасини муваффақиятли бажариш, шубҳасиз, республика саноат потенциали ва социал тараққиётини ўстириб боришнинг ҳал қилувчи шартларидан биридир. Республика қурилиш министрликлари ва идораларининг кўпминг кишилик коллективи номидан зиммамиздаги вазифанинг масъулиятини аниқ-равшан тушуниб турганлигимизни сессия қатнашчиларига айтмоқчиман.

Республика Қурилиш министрлиги 1990 йилда 700 миллион сўмликдан кўпроқ қурилиш-монтаж ишлари ҳажмини бажариш маррасига чиқиши лозим. Бу 1985 йилдагига нисбатан 25,5 процент кўпдир. Бунда реконструкция ва техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш билан боғлиқ бўлган мураккаб ва сермеҳнат ишлар салмоғи кескин ортади.

Амалда ана шу ўсишга меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришиш кўзда тутилмоқда. Бригада пудратининг самарадорлигини ошириш ҳамма уйсозлик комбинатларини узлуксиз поток бригада пудратига ўтказиш, бу комбинатларнинг қувватидан фойдаланишни бир ярим баравар кўпайтиради. Беш йиллик мобайнида барча бригадалар нормакомплектлар билан, асбоб-анжом мосламалари билан таъминланади, эскирган, ўз муддатини «ўтаб» бўлган машина ва механизмларнинг кўпи янгилари билан алмаштирилади, жумладан, ана шундай машина-механизмлар ўз корхоналаримизда ҳам тайёрланади. Йиғма темир-бетон бўйича янги қувватлар бунёд этиш ва амалдагиларни кенгайтириш мўлжалланади, гелиотехникани жорий этишга алоҳида эътибор берилади. Иссиқлик изоляцияси материаллари тайёрлашни кўпайтиришни ҳал этишдек жиддий масалани ечиш керак. Ҳозир бу материаллар камёб бўлиб турибди.

Министрлик республика Қурилиш материаллари саноати министрлигининг объектларини бунёд этишда планларнинг сўзсиз бажарилиши учун ҳамма тадбирларни кўради, бу объектларни биз ўз ишлаб чиқариш базамизнинг объектлари деб биламиз.

Қурилиш сифатини, айниқса оммавий қурилиш сифатини яхшилашни биз ўзимизнинг бош вазифамиз деб биламиз. Уй-жой ва социал-маданий-маиший объектларнинг ташқи кўриниши ҳам, ички пардози ҳам сира-сира мақбул эмас. Бу соҳада конкрет тадбирлар белгиланди.

Олти ойлик иш натижаларига кўра министрлик ҳамма техника иқтисодий кўрсаткичлар бўйича барча топшириқларни бажарди. Планга қўшимча тарзда уй-жойлар ва болалар боғчалари фойдаланишга топширилди. Лекин министрлик ташкилотлари ва бўлимлари ўзининг ишлаб чиқариш хўжалик фаолиятини қайта қургани йўқ. КПСС XXVII съезди қарорлари эса биздан худди ана шу қайта қуришни талаб этмоқда. 26 та умумқурилиш ва ихтисослаштирилган ташкилотлардан 11 таси планни бажармаяпти.

Ҳозирги пайтда қурилиш-монтаж ишлари суръатини ошириш учун тадбирлар белгиланмоқда. Куч ва ресурслар, аввало, мактабларни, шунингдек уй-жойлар ва иккинчи ярим йиллик планидаги ишлаб чиқариш объектларини фойдаланишга топширишга йўналтирилмоқда. Бу қурилиш майдонларида иш икки ва уч сменада ташкил этилмоқда.

Беш йиллик план лойиҳасини принцип жиҳатдан маъқуллаган ҳолда шуни қайд этишни истар эдимки, ҳанузгача ҳам министрлик ўз режалари ва хомчўтларида план лойиҳаси тарзида тақдим этилган буюртмачининг таклифларидангина фойдаланмоқда. Бу таклифларга узлуксиз тузатишлар киритилиб турибди. Биз республика Госпланидан тасдиқланган беш йиллик планни юборишни тезлаштиришни илтимос қиламиз.

Биринчи ярим йиллик тугаганига қарамай, ҳозир ҳам Қурилиш министрлиги ҳажми 9 миллион сўмдан ортиқ бўлган объектларда ишлаш имкониятига эга эмас. Чунки қўлимизда лойиҳа-смета ҳужжатлари йўқ, қурилишни бошлаб юбориш учун майдонлар тахт эмас.

Республика қурувчилари 1986 йил плани ва социалистик мажбуриятларини бажариш, беш йиллик планни муваффақиятли адо этиш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар.

Депутат Ж. М. ЖОНИБЕКОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ НАВОИЙ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Биз бажарилган ишларнинг якунларини атрофлича таҳлил қилиб, областда талайгина ташкилий-иқтисодий ва социал резервлар мавжудлигини аниқлаб олдик. Халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида белгиланган топшириқлар бажарилмаяпти, бунга эса кўп жиҳатдан яқин ўтмишда экономикага раҳбарликда мавжуд бўлган жиддий хато, нуқсонлар сабаб бўлди. Қўпол бузилишлар — айниқса пахтачилик, чорвачиликда йўл қўйилган оммавий қўшиб ёзишлар, кўзбўямачиликлар ва ўғирликларнинг салбий оқибатлари таъсир қилмоқда.

Партиянинг ижтимоий турмушнинг барча соҳаларида интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга, тегишли тартиб ўрнатишга қаратилган йўли область партия ташкилоти учун областда вазиятни соғломлаштириш йўлидаги курашда ҳаракат қўлланмаси бўлиб қолди. Ҳар қандай салбий ҳолатларни таг-томири билан тугатиш юзасидан ғоят қатъий чоралар кўрилди ва бундан буён ҳам кўрилаверади. Бироқ ишни КПСС XXVII съезди қарорлари руҳида қайта қуриш бугунги куннинг ортиб бораётган талабларига ҳали мос келмаяпти.

Тармоқ комплекс программалари бутун ишимизнинг ўзагидир. Биз областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг янги системасини жорий этмоқдамиз. Область партия комитети ҳузурида иқтисодий ва социал ривожланиш масалалари билан шуғулланувчи кенгаш тузилди ва у ишлаб турибди, область партия комитетининг секретарлари шу секцияларнинг тегишли бюроларига бошчилик қилмоқдалар. Саноатда фан-техника тараққиётини жадал ривожлантириш, агросаноат комплекси самарадорлигини ошириш ҳамда озиқ-овқат программасини рўёбга чиқариш борасида комплекс программаларга ўтиш юзасидан дастлабки синов қадамлари қўйилмоқда. «Жадаллаштириш — 90» программаси ишлаб чиқилди ва жорий этилмоқда.

Областни социал-иқтисодий ривожлантириш борасидаги тадбирлар комплексида ишлаб турган корхоналарни реконструкциялаш ва техника билан қайта жиҳозлаш муҳим ўрин олади. Техника билан қайта жиҳозлаш ва реконструкциялаш учун ажратилаётган капитал маблағларнинг структураси ўзгариб, бу маблағлар анча кўпайтирилмоқда.

Саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш юзасидан белгиланган комплекс программа техника даражасини анча ошириш, олға томон ҳаракат суръатларини кучайтириш имконини беради. Аммо бунда уй-жой проблемаси йил сайин тобора ўткирлашиб бормоқда. Шаҳарнинг саноат потенциали зўр куч билан ривожланмоқда, аммо уй-жойлар, социал-маданий объектлар қурилиши талаб-эҳтиёжлардан анча орқада қолмоқда. Бунинг оқибатида эса меҳнат ресурслари кетиб қолмоқда. Қурилиш индустриясининг базаси уй-жойлар барпо этишни кечиктирмоқда.

Экономиканинг агросаноат секторида кўпгина проблемалар тўпланиб қолди. Область территорияси қаттиқ агроиқлим зонасига жойлашган. Кучли қурғоқчилик натижасида ўн биринчи беш йиллик мобайнида яйловлар маҳсулдорлиги ёмонлашди, областнинг ўз базаси йўқлиги чорвачиликда иқтисодий кўрсаткичларнинг пасайишига олиб келди. Ўртачўл массивини комплекс ўзлаштиришни, бу ерда ташкил этилган дон-чорвачилик ва озуқа етиштирувчи хўжаликларнинг ихтисослаштирилишини ана шу проблемаларни ҳал этиш йўли деб биламиз. Бу эса юксак самарали чорвачиликни ривожлантириш учун негиз яратиш имконини беради ва табиат инжиқликларидан халос этади. Мазкур чора-тадбирларни амалга оширишда биз республика Давлат агросаноат комитетининг амалий ёрдамига умид боғлаймиз.

Депутат А. Г. КАДИН нутқи

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Бизнинг областимиз ўтган беш йилликда кўпчилик асосий кўрсаткичлар бўйича давлатдан қарздор бўлиб қолди. Шу боисдан ҳам КПСС XXVII съезди ва партия Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленумида партиямиз жадаллаштириш йўлига қатъиян ўтиш ҳақида қўйган талаблар биринчи галда бизга тааллуқлидир.

Шу йилнинг беш ойи мобайнида область саноати маҳсулот реализация қилиш планини 105,5 процент бажариб, ўтган йилги даражадан анча ўзиб кетди. Ана шу даврга мўлжалланган капитал маблағлар тўла-тўкис ўзлаштирилди. Савдо товар обороти плани бажарилди.

Ана шу ойларда область чорвадорлари бир қадар дуруст ишладилар. Ғўза парвариши ва озуқа тайёрлаш қизғин бормоқда.

Аммо ишимизга ҳозирги кун талаблари нуқтаи назаридан қарасак, ҳали у бизни қаноатлантира олмайди. Областда 1 сўмлик иш ҳақи фондига 86 тийинлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилмоқда. Кўпгина товарларнинг сифати пастлигини, улар омборларда тахланиб қолаётганлигини тан олиш керак. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, соғлиқни сақлаш соҳасида аҳвол бундан ҳам ёмон. Мактабгача тарбия муассасаларига катта эҳтиёж сезилиб турибди. Бу эҳтиёж бор-йўғи 21 процент қондирилмоқда. 770 мактабнинг 61 проценти мослаштирилган биноларда жойлашган. Бу мактабларга болалар белгиланганидан кўп қабул қилинмоқда.

Сўнгги икки йил мобайнида область пахта етиштириш бўйича белгиланган марраларга чиқа олмади, чорвачилик маҳсулоти етиштириш бўйича ҳам план топшириқларидан анча орқада қолиб кетди.

Ўн биринчи беш йилликда Қарши даштида ўн битта совхоз ташкил этилди. Ҳозир булардан тўрттаси рентабелли эмас, ишчи кучлари билан таъминланмаган. Бунинг боиси шундаки, ана шу совхозларда пландаги 2523 квартира ўрнига 1710 та квартира қурилди. Бу ерда маданият ва маиший хизмат кўрсатиш уйлари умуман йўқ. Содир бўлган аҳволни ўнглаб олмоқ учун ажратилаётган капитал маблағларнинг катта қисмини илгари ўзлаштирилган ерларга сарфлаб, шу совхозлардаги социал-маданий-маиший объектларнинг ҳаммасини тўла-тўкис қуриб битказиш керак.

Ўн иккинчи беш йилликда маҳаллий саноатга кўпроқ эътибор беришимиз лозим. Маҳаллий саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот юқори сифатли, харидоргир бўлиши керак. Айни вақтда маънавий жиҳатдан ҳам, «жисмоний» жиҳатдан ҳам эскириб кетган ускуналар, эски, мослаштирилган иморатлар — областимиздаги моддий-техника базаси ана шулардан иборат. Бунинг устига етарли равишда фондлар билан таъминланмаган маҳсулотларни ишлаб чиқаришни планга киритиб юбораверишпрактикаси давом этмоқда.

Областимиз чорвачиликни ривожлантириш бўйича республиканинг бошқа областларидан анча орқада қолаётганлигини инобатга олиб, озуқа базасини яхшилаш, чорва туёғини кўпайтириш, ихтисослаштириш юзасидан тадбирлар кўрмоқдамиз.

Қашқадарё областининг меҳнаткашлари бу йилги ва беш йиллик планларни, КПСС XXVII съездида қўйилган вазифаларни адо этиш учун бутун куч-ғайратлари ва қобилиятларини ишга соладилар, деб ишонтиришга рухсат бергайсиз.

Депутат Н. П. МАМЕДОВА нутқи

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИДАГИ «ИРЖАРСОВХОЗСТРОЙ» ТРЕСТИ КЎЧМА МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГАН КОЛОННАСИНИНГ СУВОҚЧИ-БЎЁҚЧИЛАР БРИГАДИРИ

КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми, СССР Олий Совети бешинчи сессияси материалларини биз, ишчилар ўрганар эканмиз, бу беш йилликда мамлакатимиз тараққиётининг нақадар улуғвор планларини амалга оширишимиз лозимлигини аниқ тасаввур этамиз. Белгиланган марраларга яна ҳам унумлироқ, яна ҳам сифатлироқ меҳнат қилиб, бутун куч-ғайратимизни ишга солган тақдирдагина эришиш мумкин. Биз бунга тайёр бўлиб турибмиз.

«Иржарсовхозстрой» трестидаги меҳнат коллективимиз ҳақида гапирар эканман, шуни таъкидлашим лозимки, ўртоқларим ишга онгли ёндашадиган, принципиалроқ йўл тутадиган бўлиб қолдилар, ишда ижодий фаоллик кўрсатмоқдалар, хатоларни синчковлик билан таҳлил этмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи меҳнаткашларига «Совет халқининг илҳомбахш ижодий меҳнати — ўн иккинчи беш йилликка!» деган Мурожаатномасига амалий иш билан жавоб бераётган «Иржарсовхозстрой» коллективи ярим йиллик топшириқни муваффақиятли бажарди. Мен бошчилик қилаётган бригада қурилиш-монтаж ишлари планини 105 процент қилиб адо этди.

Аммо айни вақтда трестдаги ҳамма бригадалар, ҳамма ходимлар ҳам виждонан ишлаётгани йўқ. Оқибатда қурилиш-монтаж ишлари ҳажми бўйича планлар ва социалистик мажбуриятлар бажарилаётган бўлса ҳам трест товар-қурилиш маҳсулоти ҳажми бўйича белгиланган топшириқларни, уй-жой, мактаб, поликлиникалар қуриб топшириш вазифаларини бажара олмаяпти. Биз ҳамон капитал маблағларни кўпдан кўп қурилиш майдончаларига сочиб юборилишига барҳам берганимиз йўқ.

Планнинг коллективга сафарбар этувчи ва уюштирувчи таъсири ҳаммага маълум. Агар план бўлмаса, қанақасига ишлаш мумкин? Ҳар йили — январь-апрель ойларида бизнинг трестимиз, бошқа кўпгина қурилиш ташкилотлари ҳам дастлабки планлар асосида ишлайдилар. Нега тасдиқланган топшириқ йўқ, деб савол берсак, бу йилги планни ҳали ниҳоясига етказишмапти, деб жавоб берадилар. Шу муносабат билан ҳозир фаолиятимизнинг мезони бўлиб қолган жадаллаштириш фақат биз ишчиларгагина эмас, министрликлар, Госплан ходимларига ҳам тааллуқлидир, деб айтишни истар эдим. Ишни шундай йўлга қўйиш керакки, қурувчилар йил бошланмасданоқ қатъий планга эга бўлсинлар.

КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми материалларида совет кишиларининг турмуш шароитларини янада яхшилашга катта аҳамият берилган. Шу ўринда мен бизнинг Мирзачўл районини ичимлик сув билан таъминлаш масаласига эътиборингизни қаратмоқчи эдим. Бизда ичимлик сув етишмайди, бунинг устига у ҳамиша ҳам бўлавермайди. Бу ҳақда биз юқори ташкилотларда кўп гапирдик. Ҳанузгача мен депутат сифатида таъна-дашномлар эшитиб турибман. Бунинг сабаби битта, у ҳам бўлса Уй-жой ва коммунал хўжалик министрлигининг область ва республика бўлинмалари ҳамда «Главсредазирсовхозстрой»нинг масъулиятсизлигидадир. Улар қуриб битказилган сув чиқариб олиш иншоотларининг нормал ишлашини таъминламаяптилар.

Мирзачўл районида, умуман Жиззах областида ҳам ўн иккинчи беш йилликда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш режалаштирилмоқда. Бу тўғри, албатта. Бу планлар тиғиз бўлса ҳам реал бўлгани учун кишиларни сафарбар этади. Шу билан бир қаторда мен республика Министрлар Советидан ўн иккинчи беш йилликда қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг айрим турларини ишлаб чиқариш ва тайёрлаш юзасидан белгиланган ўсиш суръатлари хусусида область тақдим этган таклифларни диққат-эътибор билан кўриб чиқишини илтимос қилмоқчиман.

Ўзбекистон ССРни 1986—1990 йилларда иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат планини тасдиқлаш тўғрисидаги таклифни умуман қўллаб-қувватлайман ҳамда Мирзачўл районининг меҳнаткашлари белгиланган вазифаларни бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар, деб депутатларни ишонтираман.

Депутат Б. И. ХЎЖАНИЁЗОВА нутқи

ХОРАЗМ ОБЛАСТЬ ҚЎШКЎПИР РАЙОНИДАГИ «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗИ БРИГАДИРИ

КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленумида қайд этиб ўтилганидек, мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришнинг апрель Пленумида ишлаб чиқилган ва XXVII съездда бойитилган стратегик вазифалари секинлик билан амалга оширилмоқда. Ишда туб бурилиш палласи бошланганлигини айрим раҳбарлар пайқамаётганга ўхшайдилар. Областимизда ҳозир кейинги йилларда йўл қўйилган хато ва камчиликларга барҳам бериш учун кураш авж олиб кетди. Меҳнатсиз даромадларга қарши кураш кучайтирилмоқда. Социалистик қонунчилик ва адолат принциплари тантана қилишини таъминлаш чоралари кўрилмоқда. Ҳамма жойда интизом ва уюшқоқлик кучайтирилмоқда.

Область меҳнаткашлари асосий кўрсаткичлар бўйича биринчи ярим йилнинг план-топшириқларини илдам бажармоқдалар. Қишлоқ меҳнаткашлари астойдил ишлаб, юксак уюшқоқлик ва маҳоратни табиат инжиқликларига қарши қўймоқда. Амалга оширилаётган чоралар муайян натижаларни бермоқда. Ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари яхши ривожланмоқда. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажмлари ҳам ўтган йилга нисбатан бирмунча кўпайди. Областимиз пилла етиштириш юзасидан социалистик мажбуриятларини ошириб адо этди.

Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган давлат плани лойиҳаси бугун ишчанлик вазиятида муҳокама қилинмоқда. Мен уни тўла-тўкис маъқуллайман ва берилган имкониятдан фойдаланиб, баъзи фикр-мулоҳазаларни айтиб ўтаман.

Районимиз аҳолиси йил сайин ортиб бормоқда. Меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш учун район территориясида катта завод ва фабрикаларнинг филиалларини барпо этиш зарур. Ҳозирча эса районнинг маъмурий маркази бўлмиш Қўшкўпир шаҳрида фақат силикат ғишт заводи ва пахта тозалаш заводи мавжуд бўлиб, бошқа саноат корхоналари йўқ.

Яна бир нарса ҳақида. Силикат ғишт заводининг хом ашё базасини кенгайтириш учун ажратилган ерларнинг бир қисми совхозга берилган ва у қишлоқ хўжалик оборотига киритилган. Корхона етарли миқдордаги хом ашёнинг йўқлиги сабабли узлуксиз ишлашни таъминлашга қодир эмас. Заводдан 20 километр нарида жойлашган Қорақум карьеридан хом ашё етказиб беришни арзонлаштириш ва жадаллаштириш учун темир йўл транспортидан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Бу масалани ҳал этишда республиканинг тегишли ташкилотлари ёрдам беришлари керак.

Районимиз хўжаликлари, ташкилотлари ва корхоналари ҳар йили икки миллион тоннадан кўпроқ турли халқ хўжалик юкларини ташиб келтиради. Транспорт харажатларини арзонлаштириш мақсадида бир вақтлар темир йўл тармоғини ривожлантириш тўғрисидаги масала кўтарилган эди. Аммо кейинги вақтларда шу масалани ҳал этишга етарлича эътибор берилмаяпти.

Депутат В. А. ХИЦЮК нутқи

АНДИЖОН МЕХАНИКА ЗАВОДИНИНГ СЛЕСАРИ

Бутун мамлакатда бўлганидек, Андижон областида ҳам интизом ва тартиб мустаҳкамланмоқда, одамларнинг меҳнатга, ижтимоий бурчга муносабати яхшиланмоқда. Халқ хўжалигининг барча тармоқларида жадаллаштириш элементлари тобора равшан намоён бўлмоқда. Ярим йил мобайнида областда пландан ташқари 9 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. 14,2 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинди. Агросаноат комплексининг ходимлари муайян муваффақиятларга эришдилар. Гўшт, сут, жун, тухум, сабзавот етиштиришни ўстириш суръатлари ўтган йилги даражадан илдамроқ бормоқда. Товар обороти плани ошириб бажарилди.

Бироқ областда эришилган муваффақиятлар билан бир қаторда ҳали саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ошириш учун фойдаланилмаётган резервларимиз ва имкониятларимиз борлигини кўриб турибмиз.

Бизнинг областимизда етарли меҳнат ресурслари бор. Андижон шаҳрининг ўзида ўн минглаб кишиларни, асосан аёлларни ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этиш мумкин. Корхоналар ишининг сменаларини кўпайтириш йўли билангина 7 мингга яқин кишини ишлаб чиқаришга тортиш ва қўшимча равишда 100 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мумкинлигини ҳисоб-китоблар кўрсатиб турибди. Аммо бунинг учун хом ашё керак.

Областнинг айрим корхона ва ташкилотлари товар маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планини уддалай олмадилар. Енгил ва маҳаллий саноатнинг бир қанча корхоналарида аҳолига манзур бўлмайдиган маҳсулот ишлаб чиқариш давом этмоқда.

Капитал қурилиш соҳасида анчагина орқада қоляпмиз. Кўпчилик қурилиш трестлари пудрат ишлари планини бажармади. Бинокорлик материаллари ўз вақтида етказиб берилмаганлиги бунга асосий сабаб бўлди. Андижон уйсозлик комбинати Навоий цемент заводидан 293 тонна цементни ва республика Қурилиш министрлигининг ишлаб чиқариш-технология комплектация бошқармасидан 125 тонна турли профилдаги металлни кам олди.

«Узагропромстрой» бирлашмаси ип газлама комбинатининг Ленинск шаҳридаги филиали қурилишига 130 куб метр ҳажмдаги иситгич материални, Ленин районидаги паррандачилик фабрикаларига 220 тонна металл конструкцияларни етказиб бермади. Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги Олтинкўлдаги трикотаж газлама фабрикаси қурилишига 900 куб метр фибролит плиталар юбориш масаласини ҳал этмади.

Баъзи корхоналарнинг маҳсулот етказиб бериш планини бажармаслиги бошқа корхоналар планларининг бажарилишини барбод этмоқда. Бугунги кунда бундай ишлаб бўлмайди.

Областимизда ва айниқса Андижон шаҳрида ичимлик сув ҳали ҳам етишмаяпти. Мавжуд сув иншоотлари ва қудуқлар сув таъминотига ошиб бораётган эҳтиёжларни қондира олмаяпти.

Областда аҳоли муттасил тез кўпайиб бормоқда. Бу эса ўз навбатида уй-жой, социал-маданий-маиший объектлар билан таъминлашда қўшимча эҳтиёжни келтириб чиқармоқда. Ер майдонларининг камлиги эса бу объектлар қурилишини чеклаб қўйган. Демак, ниҳоят, кўп қаватли ва баланд уй-жой бинолари қурилишига ўтишга интилмоқ керак. Сув йўқлиги сабабли бу проблема ҳал этилмаяпти. Область меҳнаткашлари бу йилги планларни ва умуман беш йилликни муддатидан олдин бажаришни таъминлаш учун бутун куч-ғайратларини сарфлаб ишламоқдалар.

Депутат М. Ҳ. ҚУРБОНОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРИ

Енгил саноатни ривожлантириш беш йиллик плани Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш планига ҳамда енгил саноат товарлари ишлаб чиқариш ва аҳолига хизмат соҳасини ривожлантиришнинг тасдиқланган комплекс программасига батамом мос келади.

Технология, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этишни сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариш, фан ва ишлаб чиқаришнинг интеграциясини кучайтириш самарадорликни оширишнинг бош резервидир.

Ишлаб чиқаришни инженерлик жиҳатдан таъминлаш негизида ўрнатилган қувватлар самарадорлигини оширишнинг асосий йўналишлари белгилаб олинди. Кадрлар малакасини ўстиришга, ускуналарнинг унумдорлигини муттасил оширишга, бекор туриб қолиш ҳолларини камайтириш ва смена коэффициентини юксалтиришга катта эътибор бермоқдамиз.

Тайёрланаётган маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш энг ўткир муаммо бўлиб турибди. Бу муаммони ҳам технологик, ҳам ташкилий-техникавий формалардан фойдаланиб, комплекс тарзда ҳал этиш лозим бўлади.

Узгосстандарт билан биргаликда маҳсулотнинг давлат қабулини уюштириш, Савдо министрлиги органлари томонидан бевосита корхонанинг ўзида маҳсулот қабулини йўлга қўйиш сифат соҳасидаги ишимизда янгилик бўлади.

Фирма савдосини ривожлантириб, фирма магазинлари сонини 15 тага етказамиз. Шу тариқа аҳолининг талабини ўрганиш ва уни шакллантириш ишини юқорироқ поғонага кўтарамиз. Сифат соҳасида ҳали кўпгина ҳал бўлмаган масалалар борлигини биламиз: стандарт талабларига риоя этмаслик ҳолларига, технология интизомининг бузилишига йўл қўйилмоқда, бир қанча иш бажарувчилар нўноқлик қилмоқдалар, маҳсулотни янгилашда сусткашлик содир бўлмоқда.

Енгил саноат ҳозирча кўп ихтисосдаги ишчиларга, инженер-техник ходимларга ўткир эҳтиёж сезиб турибди. Биз жойлардаги ижроия комитетлардан, депутатлардан кадрлар тайёрлаш ва уларнинг қўним топиб ишлаб кетишларида бизга ёрдам беришларини сўраймиз. Филиаллар тармоғининг жадал ривожланаётганлигини ҳисобга олиб, ҳунар-техника билим юртлари, уй-жой ҳамда социал-маданий ва маиший объектлар қурилишини жадаллаштириш лозим бўлади.

Ўзбекистонда пиллани у ҳосилдан бу ҳосилга қадар қайта ишлаш учун қувватлар етишмаяпти. Сменалар сонининг кўпайтирилиши бу муаммони ҳал этмайди. «Узбектекстильмаш» бирлашмаси ишлаб турган ва янги корхоналарни техника билан қайта жиҳозлаш учун янги пилла ўраш автоматлари тайёрлашни жадаллаштириши керак.

Тармоқ ходимларининг куч-ғайрати шу кунларда олти ойлик иш натижаларини мустаҳкамлаш билан бир қаторда беш йилликнинг тўнғич йили ва умуман беш йиллик планларини муддатидан илгари бажаришга қаратилгандир.

Депутат Э. ЮСУПОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИ

Ўзбекистон қудратли илмий-техника потенциалига, юқори малакали олимларнинг катта армиясига эга бўлган республикадир. Айни пайтда таҳлил шуни кўрсатмоқдаки, кейинги йилларда фан умуман экстенсив омиллар эвазига, доимо янги қувватларни, маблағларни ишга солиш, олимларнинг сонини кўпайтириш эвазига ривожланди. Республика Фанлар академиясининг ўзидагина фанга бўлаётган сарф-харажатлар олинаётган самарадан олти баравар кўп бўлди.

Республика Фанлар академиясининг олимлари эндиликда содир бўлган вазиятни дадил, сергаклик билан, муросасиз таҳлил этишга киришиб, республика иқтисодий ва социал тараққиётини жадаллаштириш билан бевосита боғлиқ бўлган илмий изланишларнинг истиқболли йўналишларини аниқлаб олмоқдалар.

Ҳозир зиммамизда иккиламчи энергетика ресурсларидан фойдаланишнинг илмий асосларини ишлаб чиқиш вазифаси турибди. Гелиотехника масалалари суст ривожланмоқда. Очиғини айтадиган бўлсак, қуёш энергиясидан халқ хўжалигида фойдаланиш борасида бизнинг олимларимиз 20 йилдан кўпроқ вақтдан бери бир жойда депсиниб турибдилар. Бир қанча республикаларнинг тажрибасини ҳисобга олиб, гелиотехника қурилмалари ва ускуналарини монтаж қилиш, созлаш ва ремонт қилиш билан шуғулланадиган «Узспецгелиотепломонтаж» республика бошқармасини тузиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Ўзбекистон фойдали қазилмаларга бой, аммо биз ҳозир кўпгина минерал ресурслар турларига, жумладан, кўмир, фосфоритлар, сараланган каолин, асбестга маҳтал бўлиб турибмиз. Бу ресурслар мамлакатнинг бошқа районларидан кўплаб ташиб келтирилмоқда. Ана шу ресурсларнинг запаслари республикамизда етарли миқдорда бор. Бунинг учун биз истиқболли майдонларни тўлиқ разведка қилишимиз, янги конларни қидиришимиз керак. Бу вазифани ҳал этишда турли йўналишдаги олимларнинг куч-ғайратини жамлаш катта аҳамиятга эгадир.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш конкрет муаммолари ҳам олимлар зиммасига катта вазифалар юкламоқда. Ҳозир республикада «Пахта териш машинаси» илмий-ишлаб чиқариш маркази тузилди. Бу марказ пахта теришнинг янги принципларини қидирмоқда. Машиналарнинг дастлабки намуналари яратилди. Улар шу йил кузда далаларда синовдан ўтказилиб баҳоланади. Селекциячи олимларнинг ишини ҳам анча кучайтириш лозим бўлади. Улар экин майдонларини кенгайтирмаган ҳолда, тола чиқишини кўпайтириш муаммосини ҳал этишлари керак.

Заҳри оз дефолиантлар яратиш ва кенг қўлланиш катта иқтисодий ва социал аҳамиятга эгадир.

Фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқаси заиф, ниҳоясига етган илмий ечимларни кенг миқёсда ва ўз вақтида жорий этишда сусткашлик бор.

Фанни интенсивлаштириш вазифаларини ҳисобга олиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми ҳузурида пахтачилик бўлими ташкил этишни мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз. Ўрта Осиё Ирригация илмий-тадқиқот институтини, Пахта целлюлозаси химияси ва технологияси институтини, «ВНИИпромгаз» Ўрта Осиё филиалини ҳам Ўзбекистон ССР Фанлар академияси системасига қайтариш зарур.

Буларнинг ҳаммаси фундаментал тадқиқотларни тиклаш ва ривожлантиришга кўмаклашади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р. — 08852. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Б. — 157. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12